

Univerzita Karlova v Praze
Fakulta sociálních věd
Institut ekonomických studií

Bakalářská práce

2006

Vendula Blažková

**Univerzita Karlova v Praze
Fakulta sociálních věd**

Institut ekonomických studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Evropská společnost

**Vypracovala: Vendula Blažková
Vedoucí: Ing. Jiří Nekovář
Akademický rok: 2005/2006**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila pouze uvedené prameny a literaturu.

V Praze dne 7. srpna 2006

Vendula Blažková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému konzultantovi, Ing. Jiřímu Nekovářovi, za cenné připomínky, rady a odbornou pomoc při psaní této práce.

Projekt bakalářské práce

Termín bakalářské zkoušky: letní semestr 2005/2006

Autor bakalářské práce: Vendula Blažková

Vedoucí diplomové práce: Ing. Jiří Nekovář

Téma: Evropská společnost

Cíl práce: Cílem práce je popsat změny právních podmínek, které nastaly pro české obchodní společnosti se vstupem ČR do EU. Hlavní pozornost bude věnována legislativě upravující zřizování obchodních společností v Evropské unii - jak podle práva Evropských společenství, tak podle vnitrostátního práva České republiky. Práce by především měla poskytnout praktické informace o nové formě a možnosti podnikání podle evropského práva: o evropské společnosti, jejím založení a právní úpravě jak v Evropské unii, tak v právních řádech některých členských států. V práci zohledníme i dopady této právní úpravy na daňovou problematiku.

Osnova:

Úvod

Stat'

1. Legislativa upravující zřizování nových forem obchodních společností v EU s ohledem na volný pohyb kapitálu.
2. Evropská společnost a volný pohyb kapitálu.
3. Aplikace v českém právním řádu - obchodní zákoník,
- daňové předpisy,
- účetnictví.
4. Problematika faktického zakládání evropské společnosti.

Závěr

Základní literatura a prameny:

Nářízení Rady ES č. 2157/2001, o statutu evropské (akciové) společnosti, v platném znění

Směrnice Rady č. 2001/86/ES, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na účast zaměstnanců

Zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti

INTERNATIONAL BUREAU OF FISCAL DOCUMENTATION (září 2003); Survey on the Societas Europaea,

k 9.8.2006 k dispozici na

<http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/survey.pdf>;

CHETCUTI CAUCHI MARIA (květen 2001); The European Company Statute: The Societas Europaea (European Company) as a New Corporate Vehicle,

k 9.8.2006 k dispozici na

<<http://www.chetcuticauchi.com/mcc>>;

SCHINDLER CLEMENS PHILIPP (2003); Überseering und Societas Europaea: Vereinbar oder nicht vereinbar, das ist hier die Frage, Wirtschaftsrecht RdW 3/2003, str. 122;

EVROPSKÝ INTEGRACNÍ TÝM ČMKOS (2001); Statut evropské společnosti (podniku); Interní zpravodaj č. 04/2001 / 12.2.2001;

OEHM EUGEN (2005); Evropská společnost; Horizonty srpen 2005, čtvrtletník pro top management, KPMG Česká republika;

V Praze dne 3. listopadu 2005

Vendula Blažková
studentka

Ing. Jiří Nekovář
konzultant

Abstrakt

Základní myšlenkou evropské hospodářské integrace je volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu. Se vstupem České republiky do Evropské unie se tato otázka stala aktuální i pro naši ekonomiku. Cílem této práce je poskytnout komplexní analýzu jednoho z relativně nových institutů vytvořených za účelem realizace volného pohybu kapitálu – evropské společnosti jako nové formy obchodních společností na nadnárodní úrovni. Práce poskytuje především praktické informace pro zakládání evropské společnosti, a to jak podle evropského práva, tak podle českého právního řádu. Zohledněna jsou především specifika nové právní úpravy. Zvláštní pozornost je věnována aplikaci českých právních norem na evropskou společnost, zejména v oblasti účetnictví a daňových zákonů. V závěru práce jsou zhodnoceny výhody a nevýhody této nové právní formy a také shrnuty dosavadní zkušenosti s ní.

Abstract

The main aim of European economic integration is to reach the common market of goods, services, persons and capital. This issue became more popular even for our economy as the Czech Republic has entered the EU. The purpose of this paper is to provide a complex analysis of one of the very new institute which was created for realization of free movement of capital – the European company, as a new corporate vehicle on the supranational level. The study offers some practical information for creating European company according to *acquis communautaire* and to Czech national law as well. The main focus is put on the specialities of the new legal form. Furthermore, special attention is paid to the application of the Czech rules of law on the European company, particularly in the area of accounting and taxation. The end of the paper is dedicated to a short swot-analysis of advantages and disadvantages of the new legal form of trading company together with a summary of current experience with the existence of European company.

OBSAH

1. Úvod	12
2. Geneze úpravy evropské společnosti	14
2.1. Vznik konceptu	14
2.2. Obnovení zájmu o návrh, dokončení vnitřního trhu.....	15
2.3. Ciampiho a Davignonova skupina.....	16
2.4. Postdavignonská blokáce.....	16
2.5. Schválení návrhu na summitu v Nice	17
3. Úprava evropské společnosti na komunitární úrovni.....	18
3.1. Systém úpravy SE.....	18
3.2. Předpisy komunitárního práva.....	20
3.3. Obsah nařízení o SE.....	21
3.4. Výsledek úpravy	21
3.5. Dosavadní zkušenosti	23
4. Struktura SE	27
4.1. Monistický systém.....	27
4.2. Dualistický systém.....	30
4.3. Společné otázky	32
4.4. Valná hromada.....	32
4.5. Zapojení zaměstnanců	33
5. Implementace nařízení o SE do českého právního řádu	35
5.1. Zákon o evropské společnosti.....	35
5.2. Obchodní zákoník.....	37
5.3. Účetnictví.....	37

5.4. Daňové aspekty.....	38
5.5. Zvláštnosti daňové úpravy.....	41
5.5.1. Přemístění sídla	41
5.5.2. Fúze	42
5.5.3. Výmaz z obchodního rejstříku.....	44
5.6. Daňová optimalizace	44
6. Založení, přeměny a zrušení evropské společnosti	46
6.1. Základní otázky	46
6.2. Jednotlivé způsoby založení evropské společnosti	49
6.2.1. Fúze	49
6.2.2. Holdingová společnost	52
6.2.3. Dceřiná společnost	54
6.2.4. Transformace akciové společnosti.....	55
6.2.5. Sekundární dceřiná společnost	56
6.4. Přeměna evropské společnosti na akciovou společnost	57
6.5. Zrušení evropské společnosti.....	58
7. Přemístění sídla evropské společnosti	59
7.1. Střet teorií	59
7.2. Postup při přemístění sídla evropské společnosti.....	60
7.3. Rozhodnutí Evropského soudního dvora.....	61
7.3.1. Případ Daily Mail	61
7.3.2. Případ Centros	61
7.3.3. Případ Überseering	62
7.3.4. Případ Inspire Art	63
7.3.5. Důsledky rozhodnutí ESD	63
8. Závěr	65
Použitá literatura	67
Prameny	69
Internetové zdroje.....	69

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Přehled založených SE

Seznam schémat

Schéma č. 1: SWOT-analýza monistického systému řízení

Schéma č. 2: SWOT-analýza dualistického systému řízení

Schéma č. 3: Fúze

Schéma č. 4: Holdingová evropská společnost

Schéma č. 5: Dceřiná evropská společnost

Schéma č. 6: Změna právní formy

Schéma č. 7: Dceřiná SE již existující SE

Seznam zkratk

AG	Aktiengesellschaft
ČR	Česká republika
EHS	Evropské hospodářské společenství
ES	Evropské společenství
ESD	Evropský soudní dvůr
EU	Evropská unie
GmbH	Gesellschaft mit beschränkter Haftung (společnost s ručením omezeným)
SE	Evropská společnost (societas europaea)
SR	Slovenská republika
ZDP	Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

1. Úvod

Se vstupem České republiky do Evropské unie se začalo více než kdykoliv dříve diskutovat o možných výhodách, které tento akt přinese pro naši ekonomiku. Za základní pilíře EU byly vždy považovány volný pohyb zboží, služeb, osob a kapitálu. Jednotný vnitřní trh bez hranic však také klade rozsáhlé požadavky na odstranění rozdílů v národních právních řádech, ať už aplikační předností norem primárního evropského práva, nebo přijímáním norem sekundárního práva, které do svých právních řádů jednotlivé státy transponují. Mezi základní překážky pro rozvoj ekonomik na nadnárodní úrovni patřily především otázky spojené s odchýlnou úpravou práva obchodních společností, s daňovými předpisy a další.

Zavedení institutu evropské společnosti (latinsky *Societas Europaea*, dále také jen „SE“) jako nové formy obchodních společností založené na předpisech komunitárního práva bylo motivováno především snahou naplnit předpoklad jednotného vnitřního trhu – tedy odstranění překážek obchodu, ale také přizpůsobení struktur výrobních kapacit rozměrům Společenství. K tomu je nezbytné, aby společnosti, jejichž činnost není omezena na uspokojování pouze místních potřeb, mohly plánovat a provádět reorganizaci svého podnikání v měřítku Společenství.¹

Nová právní forma obchodní společnosti podrobená jednotné úpravě na nadnárodní úrovni byla zvolena kvůli praktické nemožnosti sblížit v dostatečné míře národní právní řády. Do celého projektu evropské společnosti byly od počátku vkládány velké naděje. Avšak po více než čtyřiceti letech od prvních ambiciózních návrhů je celý výsledek úpravy evropské společnosti často hodnocen značně rozporuplně. Rozdíly mezi národními právními řády se ukázaly být natolik rozsáhlé, že se celý proces přijímání úpravy evropské společnosti občas zdál být v patové situaci. Určitého kompromisu nakonec bylo přece jen dosaženo. Nakolik byla ona počáteční očekávání naplněna a nakolik se stala pouhým ideálním modelem, to je otázka, kterou se tato práce pokusí zodpovědět.

Cílem této práce je poskytnout komplexní přehled úpravy evropské společnosti jak na komunitární úrovni, tak na úrovni českého právního řádu. Vzhledem k velice nízkému povědomí o tomto institutu mezi širokou veřejností je v práci věnována pozornost všem aspektům SE, a to alespoň v základní rovině.

---

¹ Viz odůvodnění nařízení o SE.

V první části práce je shrnuta geneze úpravy SE tak, jak se jednotlivé návrhy objevovaly a měnily v závislosti na aktuální situaci a politických vztazích v Evropské unii. Jsou zde popsány i jednotlivé ústupky, bez nichž by bylo zavedení podobného institutu dodnes nemyslitelné.

Na víceméně historicky zaměřenou část zakončenou přijetím návrhu nařízení o evropské společnosti navazuje část pojednávající o jeho konkrétní podobě. Pozornost je věnována nejen nařízení samotnému, ale také odkazům na další právní předpisy, jež nařízení obsahuje a díky nimž tvoří celá právní úprava evropské společnosti celkem složitý komplex. V této kapitole jsou také poprvé zmíněny konkrétní přínosy dané úpravy. K vytvoření detailnější představy o konkrétním využití formy SE lze využít v této kapitole uvedený podrobný přehled doposud založených evropských společností po celé Evropské unii.

Třetí kapitola nastiňuje složitý systém struktury evropské společnosti, avšak spíše než jemu je věnována pozornost shrnutí kladů a záporů monistického a dualistického systému řízení evropské společnosti, aplikovat lze totiž v současné době oba dva systémy. Zmíněna je i dlouho sporná otázka zapojení zaměstnanců do záležitostí evropské společnosti.

Těžištěm celé práce je kapitola čtvrtá, která se snaží o shrnutí dopadů komunitární právní úpravy na české právo. Prootže ani zákon přijatý konkrétně za účelem úpravy evropské společnosti, ani novely ostatních zákonů s evropskou společností související, nejsou příliš rozsáhlé, jsou v této kapitole pro úplnost zohledněny také běžné otázky úpravy z oblastí účetnictví a daní, které se na evropskou společnost aplikují. Specifika v oblasti daní přináší zejména možnost přesunout sídlo SE do jiného členského státu EU nebo uskutečnit fúzi se společností z jiného členského státu.

Vlastní průběh fúzí a zakládání evropské společnosti celkově je podrobně rozebrán v páté kapitole. Vzhledem ke specifickým možnostem založení evropské společnosti jsou zde jednotlivé varianty také znázorněny graficky. Opomenuty nezůstávají ani otázky změny formy evropské společnosti či jejího úplného zrušení.

Šestá kapitola je věnována aspektům přemístění sídla, jsou zde uvedeny jednotlivé kroky při realizaci přemístění sídla SE. V této části je také podrobněji rozebrána problematika svobody usazování jako takové a sporů z ní vyplývajících.

V závěru této práce jsou potom shrnuty výhody a nevýhody současné úpravy evropské společnosti.

2. Geneze úpravy evropské společnosti

Myšlenka nadnárodní formy obchodní společnosti, která by byla nezávislá na právních úpravách jednotlivých států, se poprvé objevila už se vznikem evropských společenstev. Dosažení dnešního stavu je výsledkem dlouholetých jednání, kdy se tvůrci všech více i méně úspěšných návrhů museli potýkat s velkým počtem problematických oblastí. Následující hlavní fáze vývoje nám poskytnou vysvětlení některých specifických znaků celého systému úpravy evropské společnosti. Historický vývoj bude pravděpodobně také hlavním interpretačním vodítkem.

2.1. Vznik konceptu

Návrh evropské společnosti byl prvně přednesen notářem C. Thibiérem na 57. národním kongresu francouzských notářů v roce 1959. Koncept byl dále podporován především profesorem P. Sandersem na Vysoké škole ekonomické v Rotterdamu, z jehož pera pocházel i první neoficiální návrh z roku 1966.

Komise EHS tento nápad podpořila a 29. dubna 1966 předložila memorandum o vytvoření Evropské obchodní společnosti. Byla zřízena skupina expertů vedená profesorem Sandersem, která vypracovala první návrh nařízení se zohledněním potenciálních výhod, které by získala společnost se stejným režimem ve všech členských státech Evropského společenství. Koncept byl dokončen v roce 1967, od této chvíle ale musel čelit ještě mnohým překážkám.

Návrh byl předložen Radě ministrů v červnu 1970², nařízení bylo postoupeno Hospodářskému a sociálnímu výboru, který jeho text přijal v roce 1972. Evropský parlament sice s návrhem v roce 1974 vyslovil souhlasný názor, k textu ale doplnil dodatky týkající se již tenkrát velmi diskutovaného tématu – zapojení zaměstnanců.

Revidovaný text byl vytvořen v roce 1975³. Tato práce usilovala o nadnárodní úpravu obchodních společností, která by čerpala čistě z komunitárního práva a na národních právních řádech členských států by byla zcela nezávislá. Předkládaná reglementace byla tudíž komplexní, zahrnovala např. základy koncernového práva (podle německého vzoru), podrobné vymezení systému řízení a správy společnosti

---

² Úřední věstník ES č. C 124 z 10. října 1970, str. 1 – 55.

³ Bulletin ES, příloha 4/1975, str. 1 – 200.

(předpokládal se výhradně dualistický model řízení) včetně otázek podílu zaměstnanců na tomto řízení (zaměstnanci měli tvořit jednu třetinu členů dozorčí rady), úpravu základního kapitálu, zdanění apod. Komplexnost návrhu dokazuje i skutečnost, že se předpokládalo vytvoření „evropského obchodního rejstříku“, do něhož by se evropské společnosti zapisovaly. Ustanovení návrhu však dostatečně neupravovala postavení SE v národních právních řádech, navíc se státy obávaly nadměrné konkurence, kterou by SE představovala vůči národním právním formám akciových společností. Text se zdál až příliš komplexní, a to především ve sporné otázce zapojení zaměstnanců nebo způsobu řízení, kdy některé státy trvaly na monistickém modelu, trvaly na přednostech svého akciového práva, a tak nemohl být dosažen kompromis. V roce 1982 diskuse o návrhu skončily.

2.2. Obnovení zájmu o návrh, dokončení vnitřního trhu

Hlavním důvodem obnovení zájmu o návrh statutu evropské společnosti bylo blížící se dokončení evropského vnitřního trhu, které bylo stanoveno Bílou knihou z roku 1985 na rok 1992. V roce 1989⁴ tedy Evropská komise předložila další, v pořadí již třetí návrh nařízení. Bylo zdůrazněno, že překážky nadnárodní spolupráce vznikají hlavně kvůli nedostatečné úpravě přeshraničních fúzí, které nutí podniky do vyhledávání jiných metod kooperace jako joint venture nebo nabídky převzetí, stejně tak kvůli administrativním překážkám zakládání společnosti v jiném státě Společenství. Komise po negativních zkušenostech upustila od komplexní úpravy, veškerá problematika SE už ani neměla být obsažena pouze v nařízení. Pro pružnější řešení otázky zapojení zaměstnanců byla úprava této problematiky přesunuta do směrnice, která umožňuje státům větší variabilitu implementace a představuje stálou přílohu nařízení.

Návrh obou předpisů byl prvně předložen v roce 1989, následně upraven a opětovně předložen v roce 1991⁵. Nařízení už obsahovalo pouze 108 článků, vypuštěna byla ustanovení o koncernovém právu, podnikové radě, účetnictví, zdanění a o konkurzu. Model zapojení zaměstnanců, který předpokládal možnost volby mezi třemi variantami participace, nevyhovoval především zástupcům Německa, kteří se z důvodu nerovnoměrné ochrany zájmů zaměstnanců obávali exodu německých podnikatelů skrze evropskou společnost do zbylých alternativ, bližších úpravám ostatních států. Především

⁴ Úřední věstník ES č. 89/C 263, str. 41.

⁵ Úřední věstník ES č. 91/C 176/01 z 8. července 1991, str. 1-68.

kvůli těmto sporům byl celý projekt odložen stranou a jeho schválení se jistou dobu zdálo jako nemožné.

2.3. Ciampiho a Davignonova skupina

Další práce na návrhu proběhly v roce 1996. Ve světle neshod v odvětvích přeshraničních fúzí, požadavků na registraci a přiznání v oblastech zdanění, auditu, účetnictví a zadluženosti byl text podstatně změněn. Mnoho oblastí bylo ponecháno právním úpravám jednotlivých států. Avšak i přes tento kompromis nebylo stále dosaženo konsensu. Hlavním kamenem úrazu se stala opět otázka zapojení zaměstnanců. Potřeba přijetí statutu byla ale pocitována, zvláště pak po zveřejnění zprávy tzv. Ciampiho skupiny z roku 1995. Tato zdůraznila nezbytnost nové formy obchodních společností pro završení utváření vnitřního trhu. Potenciální úspory, jež by tato forma mohla v globálním měřítku přinést podnikatelům na vnitřním trhu (zejména díky zjednodušení struktury správy a řízení), zpráva vyčíslila na 30 mld. euro ročně. Důležitou roli dále sehrál tlak více než dvou desítek společností (na čele s British Petroleum), které jevíly o formu evropské společnosti značný zájem.

Potom, co Komise uznala, že zahrnutí kontroverzního zapojení zaměstnanců je hlavní příčinou zabraňující vývoji SE, byla v roce 1996 svolána expertní skupina v čele s Etienne Davignonem, prezidentem Sociétés Générale de Belgique a bývalým místopředsedou Evropské komise. Závěry skupiny byly zveřejněny ve zprávě z roku 1997. Skupina navrhla, že by management a zaměstnanci společnosti účastníci se zakládání SE měli vždy dosáhnout konsensu prostřednictvím jednání ad hoc, teprve při selhání by nastoupila komunitární úprava. Dále bylo navrženo, aby se jedna pětina dozorčí nebo správní rady skládala ze zástupců zaměstnanců⁶.

2.4. Postdavignonská blokáce

V roce 1998 byla tedy obnovena jednání v Radě, rozvíjela se především kolem otázek základních opatření, právního základu nařízení, přeměny existující akciové společnosti na SE a podmínky, že sídlo společnosti zapsané v rejstříku musí být ve stejném členském státě jako sídlo hlavní správy společnosti. Bylo dohodnuto právo

---

⁶ Po Davignonově zprávě bylo předloženo ještě několik dalších návrhů: lucemburský, anglický a rakouský. Ani jeden nezískal politickou podporu.

zaměstnanců na konzultace a informace. Jelikož žádná ze stran sporu nebyla uspokojena, byl Davignonův kompromis modifikován. Čtrnáct členských států se vyslovilo pro návrh, Španělsko se však odmítlo připojit s odůvodněním, že byl návrh sepsán ve prospěch států s tradicí zapojení zaměstnanců.

2.5. Schválení návrhu na summitu v Nice

Schválení nařízení se zdálo být nemyslitelným až do prosince roku 2000, kdy se konal summit v Nice. Odsouhlasený návrh totiž bere v úvahu různé způsoby zapojení zaměstnanců v různých členských státech. Bylo rozhodnuto, že bude ponecháno na státu samotném, zda implementuje směrnici o zapojení zaměstnanců v případě SE vzniklé fúzí. Pokud však fúzující společnosti v minulosti aplikovaly zapojení zaměstnanců, bude možné nově vzniklou SE zaregistrovat pouze v zemi, která směrnicí o SE implementovala, popřípadě přijala opatření o zapojení zaměstnanců. Evropská rada návrh odsouhlasila 7. a 8. prosince 2000.

20. prosince 2000 bylo dosaženo politické shody ohledně textu nařízení o SE a zvláště navazující směrnice o SE i v Radě ES. Formálně byly texty podepsány dne 8. října 2001⁷. Legisvakanční lhůta byla stanovena na tři roky. Během této doby měly členské státy za úkol přijmout předpisy, které by upravily přesný způsob vzniku SE se sídlem na jejich území. Od 8. října 2004 mohou vznikat první evropské společnosti a členské státy EU tak mají povinnost jejich vznik umožnit. Česká republika tak učinila se zpožděním, s účinností od 14. prosince 2004.

---

⁷ Radou ES byl návrh přijat na údajně nejkratším zasedání Rady ES v historii ES. Nečekaná změna španělského postoje má několik diskutovaných příčin. Jednou z nich je určitě zavedení možnosti upravit výjimku z podpůrných ustanovení směrnice o SE pro vybrané typy nadnárodních fúzí členskými státy. Diskutuje se také o tom, že španělský premiér Aznar ustoupil, když francouzský prezident Chirac přislíbil Španělsku intenzivnější podporu Francie v boji proti baskickým separatistům. Spekuluje se i o tom, že Španělsko souhlasilo díky ústupkům v oblasti práva rybolovu a obchodu s prasečími půlkami.

3. Úprava evropské společnosti na komunitární úrovni

3.1. Systém úpravy SE

Složitým schvalovacím procesem vznikl také složitý systém úpravy evropské společnosti. Jeho konečná podoba byla vtělena do článku 9 hlavy I nařízení o SE následovně:

- SE se řídí*
- a) tímto nařízením;*
  - b) svými stanovami, pokud je to v tomto nařízení výslovně stanoveno;*
- nebo*
- c) v případě záležitostí tímto nařízením neupravených nebo záležitostí tímto nařízením upravených pouze částečně ve věcech, které neupravuje,*
    - i) právními předpisy přijatými členskými státy k provedení opatření Společenství, která se týkají výhradně SE,*
    - ii) právními předpisy členského státu, které by se vztahovaly na akciovou společnost založenou podle práva členského státu, ve kterém má SE sídlo,*
    - iii) svými stanovami stejným způsobem, jako u akciové společnosti založené v souladu s právními předpisy členského státu, ve kterém má SE sídlo.*

Základním pramenem práva, který upravuje SE, jsou tedy komunitární předpisy – nařízení a směrnice, o kterých bude podrobněji pojednáno v následujících odstavcích. V oblastech, jimiž se komunitární předpisy nezabývají, je úprava ponechána národnímu právu, které je povinně harmonizováno s předpisy Společenství. Národní implementaci a provedení předpisů si přiblížíme v následující kapitole.

Nařízení jako pramen sekundárního práva ES má přímý účinek a aplikační přednost před vnitrostátním právem. Pokud národní předpisy danou problematiku upravují odlišným způsobem, použije se předpis komunitárního práva. Nařízení je tedy ostatním normám nadřazeno, nad ním samotným stojí už jen prameny primárního práva ES (např. Smlouva o založení ES). Směrnice zabývající se způsobem zapojení zaměstnanců

do záležitostí SE na rozdíl od nařízení nemá v jednotlivých členských státech přímý účinek, proto je nutná její implementace. Její způsob je ponechán na národním zákonodárci.

Stanovy jako základní dokument každé akciové společnosti upřesňují vnitřní organizační strukturu, základní majetkové poměry, vztahy akcionářů ke společnosti a navzájem vůči sobě. Jsou závazné pro všechny orgány společnosti včetně valné hromady. V rozsahu stanoveném nařízením mají stanovy aplikační přednost i před národní právní úpravou SE. Ostatní ustanovení stanov se konkrétně v České republice nesmí odchýlit od ustanovení zákona, která to nepřipouštějí, mohou však upravit oblasti v zákoně neupravené. Evropské společnosti, které umístí zapsaná sídla do zemí s právními řády s rigidní a veskrze kogentní akciovou úpravou (včetně ČR), musejí počítat se stejnými omezeními při formulaci vlastních stanov jako tamější akciové společnosti.

Právo členského státu je pro účely upravení SE rozděleno na dvě oblasti – zvláštní právní předpisy přijaté výlučně pro SE a předpisy běžného akciového práva. Samo nařízení obsahuje ustanovení, kterými dovoluje, nebo dokonce přikazuje upravit některé záležitosti výhradně pro SE (především aby byla zachována nadnárodní specifika). Kde takové zmocnění chybí, je členský stát povinen na SE aplikovat přímo národní akciové právo, aby bylo zabráněno případné diskriminaci SE.⁸ Na národní akciové právo se odkazuje jak nařízení o SE, tak i národní zákonodárce, který tak často naplňuje zmocnění nařízení k národní úpravě.

Výsledné postavení SE v právním systému bude vypadat asi tak, že SE bude v národním právním systému státu, ve kterém má sídlo, považována za běžnou akciovou společnost, avšak s tím, že se na ni budou aplikovat některé normy⁹ specificky. V právním systému jiného členského státu se bude považovat za zahraniční společnost. To souvisí i s úpravou sídla a povinností SE mít statutární sídlo a výkon hlavní činnosti ve stejném členském státě (tím je zajištěno, aby oba hraniční ukazatele, na jejichž základě se v kolizních úpravách členských států tradičně určuje osobní statut společností, směřovaly u každé evropské společnosti k témuž rozhodnému právu).¹⁰ SE bude mít právo podnikat ve všech oblastech, v nichž může působit běžná akciová

---

⁸ Diskriminace SE oproti národní a.s. je výslovně zakázána článkem 10 nařízení o SE.

⁹ Například zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění.

¹⁰ Článek 7 nařízení o SE.

společnost, za stejných podmínek. Jestliže však vnitrostátní právo vyžaduje pro určitou činnost umístění sídla společnosti na jeho území, bude muset SE tuto podmínku splnit¹¹.

3.2. Předpisy komunitárního práva

Evropská společnost je jako druhá nadnárodní forma obchodních společností¹² komunitárního práva upravena *nařízením Rady ES č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001, o statutu evropské společnosti, ve znění nařízení Rady ES č. 885/2004 ze dne 26. dubna 2004, kterým se z důvodu přistoupení České republiky, Estonska, Kypru, Lotyšska, Litvy, Maďarska, Malty, Polska, Slovinska a Slovenska upravují nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2003/2003, nařízení Rady (ES) č. 1334/2000, (ES) č. 2157/2001, (ES) č. 152/2002, (ES) č. 1499/2002, (ES) č. 1500/2003, (ES) č. 1798/2003, rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1719/1999/ES, č. 1720/1999/ES, č. 253/2000/ES, č. 508/2000/ES, č. 1031/2000/ES, č. 163/2001/ES, č. 2235/2002/ES a č. 291/2003/ES a rozhodnutí Rady 1999/382/ES, 2000/82/ES, 2003/17/ES a 2003/893/ES v oblasti volného pohybu zboží, práva obchodních společností, zemědělství, daní, vzdělávání a odborné přípravy, kultury a audiovizuální politiky a vnějších vztahů* (dále jen „nařízení o SE“). Zatím jediná novela nařízení o SE byla schválena v souvislosti s rozšířením EU v roce 2004, kdy bylo nutné původní nařízení doplnit o výčet typů společností, které se mohou účastnit zakládání SE, o subjekty z přistoupivších států.

Pro reflexi úpravy SE ukládá nařízení o SE Evropské komisi, aby po pěti letech od účinnosti nařízení o SE předložila Evropskému parlamentu a Radě zprávu o tom, jak se nařízení uplatňuje v praxi, případně navrhla novelizaci nařízení.

Rozhodnutí Společného výboru Evropského hospodářského prostoru č. 93/2002 ze dne 25. června 2002 umožnilo přímou aplikaci nařízení o SE nejen ve všech členských státech EU, ale také v Norsku, na Islandu a v Lichtenštejnsku.

Stálý doplněk nařízení o SE tvoří, jak už bylo uvedeno výše, *směrnice Rady č. 2001/86/ES, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na zapojení zaměstnanců* (dále jen „směrnice o SE“).

---

¹¹ Tak interpretují systém právní úpravy SE Peter Hodál a Juraj Alexander v publikaci *Evropské právo obchodních společností*, Linde Praha, a.s., Praha (2005), s. 149, 150.

¹² První formou korporace, která byla upravena normami komunitárního práva, je evropské hospodářské zájmové sdružení, základem jeho úpravy je nařízení Rady č. 2137/85 o vytvoření evropského hospodářského zájmového sdružení ze dne 31. července 1985.

3.3. Obsah nařízení o SE

Nařízení o SE je samo o sobě rozčleněno na 7 hlav, 70 článků a dvě přílohy. Hlava I obsahuje obecná ustanovení, jsou v ní vysvětleny především základní pojmy týkající se SE, z nejdůležitějších uvádím ustanovení článku 8, jež se zabývá přemístěním sídla SE, a článek 9, který již byl uveden výše, definuje, jakými právními předpisy a v jaké hierarchii se SE řídí. Hlava II se věnuje jednotlivým způsobům založení SE (viz šestá kapitola). Hlava III obsahuje ustanovení upravující strukturu SE, tedy konkrétně dva systémy řízení – monistický a dualistický. Hlava IV pojednává o roční účetní závěrce a konsolidované účetní závěrce, hlava V o zrušení, likvidaci, platební neschopnosti a zastavení plateb. Hlavy VI a VII se pak zabývají doplňujícími a přechodnými a závěrečnými ustanoveními.

3.4. Výsledek úpravy

Evropská společnost odpovídá akciovým společnostem na národní úrovni především proto, že se jedná o kapitálovou společnost se základním kapitálem rozčleněným na cenné papíry, má právní subjektivitu a odpovídá za své závazky celým svým majetkem, přičemž jednotliví akcionáři ručí za závazky jen do výše svého vkladu.

Základní myšlenkou založení evropské společnosti byla skutečnost, že neexistovaly odpovídající právní struktury, které by umožňovaly využít výhod vnitřního trhu a tím konkurovat velkým americkým a japonským korporacím. Evropská společnost byla vytvořena za účelem odbourání překážek podnikání vyplývajících z odlišností právní úpravy obchodních společností v právních řádech jednotlivých států Evropské unie a z existence státních hranic.

Přestože původním legislativním záměrem bylo vytvořit nadnárodní společnost naprosto nezávislou na právních řádech jednotlivých členských států, rozdíly právní úpravy byly právě tím důvodem, proč se od původní ideje upustilo a podoba evropské společnosti je dnes vždy více méně závislá na úpravě v konkrétním státě, ve kterém je její sídlo. Vznikl jakýsi „kříženec“ komunitárního práva a rozdílných národních právních řádů. Stěžejní roli pro přesnou podobu evropské společnosti hraje národní reglementace. Díky ní existuje celkem 25 různých druhů evropské společnosti jejichž

úprava se stát od státu liší. I tak by se však vytvořením této nové instituce mělo ušetřit mnoho transakčních nákladů.

Jednou z hlavních výhod evropské společnosti je skutečnost, že společnosti mohou podnikat podle téměř stejných pravidel v celé Evropské unii a že mají jedinou právní subjektivitu společnou pro všechny členské státy. Společnost provozující svou činnost ve více členských státech ušetří náklady na vedení vícero účetnictví, stačí jí jediné vedení firmy atd. Lze předpokládat, že taková forma obchodní společnosti bude daleko důvěryhodnější, a tudíž i přitažlivější pro investory. Jedná se tu tedy o nespornou psychologickou výhodu, někdy se hovoří o „evropské identitě“, jelikož společnost založená podle evropského práva nebude tolik vnímána jako produkt národního právního řádu, ale spíše jako útvar nadnárodní, kosmopolitní. Ze samotného názvu evropské společnosti nemusí být zřejmé, k jakému členskému státu přísluší.

Za jednu z největších předností evropské společnosti bývá považována existence možnosti výběru nejpříznivějších právních podmínek a z ní plynoucí pravděpodobnost konkurence práv obchodních společností. Pokud totiž podmínky v daném státě, kde má společnost sídlo, budou prodražovat podnikání a snižovat její konkurenceschopnost, bude mít tato možnost formálního úniku z nepříznivé jurisdikce daleko méně problematickým přemístěním sídla do jiného členského státu, aniž by přitom docházelo k jejímu zrušení s likvidací a opětovnému zakládání. Článek 66 nařízení o SE navíc připouští i opačnou přeměnu – tedy přeměnu SE (například po jejím přesídlení) zpět na národní akciovou společnost. V této souvislosti je však nutné uvést, že přednost plynoucí z možnosti přemístění hlavní správy evropské společnosti do jiného členského státu do určité míry padá ve světle judikatury Evropského soudního dvora, díky níž by možnost přemístění sídla měla plynout už ze samotné Smlouvy o založení ES, konkrétně z volného pohybu osob a svobody usazování¹³.

Velké zjednodušení by mělo nastat také v oblasti restrukturalizace podniků. Evropská společnost jako první institut vůbec poskytuje možnost přeshraničních fúzí a usnadňuje zakládání holdingových společností. Vznik nové právní formy společností uvítají především velké nadnárodní společnosti podnikající prostřednictvím dceřiných akciových společností ve více členských státech.

K dalším výhodám nové úpravy patří flexibilita struktury řízení a správy (corporate governance). Podle nařízení o SE totiž mohou být jednotlivé evropské společnosti

---

¹³ K dané problematice se vrátíme ještě v sedmé kapitole.

organizovány jak podle monistického, tak podle dualistického systému řízení, což jsou členské státy také povinny zajistit příslušným opatřením na úrovni národního práva. Společnosti podnikající prostřednictvím svých dcer v několika členských státech tak budou moci řídit společnost jednotně, čímž se ušetří nejen transakční náklady, ale lze očekávat i úspory v personální oblasti.

3.5. Dosavadní zkušenosti

Vzhledem k poměrně krátké době trvání účinnosti nařízení o SE a příslušných transpozic nelze zatím relevantně hodnotit jejich úspěšnost. Každopádně je evidentní, že zájem o nadnárodní formu „akciové společnosti“ stále roste. Teprve až dlouhodobější praxe ukáže na využitelnost výše uvedených výhod a na případná úskalí úpravy SE. Prozatím je forma evropské společnosti nejvíce využívána v Německu, oblibu získala také ve Švédsku, Rakousku a Nizozemí. Přehled doposud založených evropských společností je uveden v tabulce č.1. Vedle data a sídla registrace je pro ilustraci doplněna i informace o odvětví, ve kterém daná společnost podniká, a o způsobu založení a systému řízení společnosti (CG), kde „M“ značí monistickou strukturu, zatímco „D“ dualistickou. V některých případech údaje nebyly známy, proto nejsou v tabulce uvedeny.

Tabulka č. 1: Přehled založených SE

Společnost	Odvětví	Datum registrace	Sídlo	Způsob založení	CG
MPIT Structured Financial Services SE	finanční služby	8.10.2004	Nizozemí	dceřiná společnost	M
Strabag Bauholding SE	stavebnictví	12.10.2004	Rakousko	přeměna	D
Bolagsstiftarna International SE	ropné produkty	14.10.2004	Švédsko	dceřiná společnost	M
Startplattan 39001 SE	ropné produkty	11.11.2004	Švédsko		
Startplattan 39902 SE	ropné produkty	11.11.2004	Švédsko		
Media Corner SE	reality	14.12.2004	Belgie	fúze	M
Galleria di Brennero Brennerbasistunnel BBT SE	stavebnictví	17.12.2004	Rakousko	fúze	D
Schering-Plough Clinical Trials SE	zdravotnictví	22.2.2005	Velká Británie	dceřiná společnost	M
Go East Invest SE	poradenství	17.3.2005	Německo	fúze	D
Graphisoft SE	IT	27.7.2005	Maďarsko	přeměna	M
Afschrift SE	právo	28.7.2005	Belgie	fúze	D
Tourism Real Estate Property Holding SE	reality	29.9.2005	Nizozemí		
Tourism Real Estate Services Holding SE	reality	29.9.2005	Nizozemí		
Alfred Berg SE	bankovníctví	30.9.2005	Švédsko	přeměna	M
Elcoteq SE	elektronika	1.10.2005	Finsko	přeměna	M
Lyreco CE, SE	obchod	8.10.2005	Slovensko		M
Sunshine Invest SE	reality	10.10.2005	Belgie	fúze	D
EBD European Business Development SE	poradenství	17.10.2005	Německo		
Tetra Laval Capital SE	finanční služby	31.10.2005	Kajmanské ostrovy	fúze	M
Tetra Laval Finance Treasury SE	finanční služby	3.11.2005	Kajmanské ostrovy	fúze	M

Společnost	Odvětví	Datum registrace	Sídlo	Způsob založení	CG
Beiten Burkhardt EU - Beteiligungen SE	ropné produkty	18.11.2005	Německo		
Minos 2005/01 Vermögensverwaltungs SE	finanční služby	5.12.2005	Německo		M
Investimenti Belgium SE	finanční služby	19.12.2005	Belgie	fúze	M
SE TradeCom Finanzinvest	finanční služby	31.12.2005	Rakousko	přeměna	M
Narada Europe SE	obchod	20.1.2006	Norsko		M
Convergence CT SE	zdravotnictví	31.1.2006	Německo	přeměna SE	M
Atrium Fünfte Europäische VV SE	ropné produkty	31.1.2006	Německo		
Atrium Vierte Europäische VV SE	ropné produkty	1.2.2006	Německo		
MatMar SE	potraviny	1.2.2006	Rakousko	holdingová společnost	M
Plansee SE	hutě	11.2.2006	Rakousko	přeměna	M
Carthago Value Invest SE	finanční služby	15.2.2006	Německo	dceřiná společnost	D
Atrium Dritte Europäische VV SE	ropné produkty	20.3.2006	Německo		
Jura Management SE	dopravní služby	28.3.2006	Nizozemí		
Atrium Achte Europäische VV SE	ropné produkty	21.4.2006	Německo		M
Atrium Neunte Europäische VV SE	ropné produkty	21.4.2006	Německo		M

Zdroj: *Established, planned and liquidated SEs – OVERVIEW*; SCHWIMBERSKY SANDRA (13.6.2006,) dostupné na URL: <<http://www.seeurope-network.org>>

Jednotlivé společnosti jsou v tabulce seřazeny podle data registrace, z čehož je zřejmé, že například evropská společnost MPIT Structured Financial Services SE se sídlem v Amsterdamu byla zapsána do rejstříku hned v den účinnosti nařízení o SE. Nezkušenost s novou institucí se zde projevila v problematické oblasti zapojení zaměstnanců, kdy se nyní společnost kvůli špatné struktuře potýká s nemalými problémy. Druhá založená evropská společnost, tedy Strabag Bauholding SE, byla transformována na SE čtyři dny po datu účinnosti nařízení o SE, skrze dceřinou společnost působí i v České republice. Podle oznámených záměrů můžeme v blízké době očekávat vznik dalších evropských společností, jako například transformaci skandinávské skupiny Nordea. Lze poukázat i na záměr německé Allianz AG provést transformaci na SE fúzí sloučením s italskou RAS S.p.A.. Předběžně o této formě uvažují také společnosti Arcelor, Conti, DaimlerChrysler, EADS, Fortis, Hypo Real Estate, Mazaars, Neumann Partners, SAP, SEB, Suez a další. Podrobný aktuální přehled jak zakládaných, tak zamýšlených či likvidovaných evropských společností lze získat na www.seeurope-network.org.

4. Struktura SE

Struktura evropské společnosti je v nařízení o SE pojata vcelku komplexně a podrobně, věnuje se jí celá hlava III. Jelikož detailní popis struktury evropské společnosti není účelem této práce, budeme se věnovat pouze základním otázkám. Ustanovení článku 38 definuje následující orgány SE:

- a) valná hromada akcionářů a
- b) dozorčí orgán a řídicí orgán (dualistický systém), nebo pouze správní orgán (monistický systém), podle toho, kterou možnost obsahují stanovy.

Každé evropské společnosti je tedy ponechána možnost volby mezi monistickým a dualistickým systémem podle toho, na který budou zakladatelé zvyklí či který budou považovat za výhodnější. Pokud právo členského státu jeden ze systémů neupravuje, může tak učinit v prováděcím zákoně o SE.

4.1. Monistický systém

Monistický systém vlastnického ovládní (corporate governance) vychází z tradice zemí anglosaského právního systému. Tento model řízení bývá také nazýván „anglosaský model“ či systém „outsider“ nebo „exit“. Pro český právní řád je tento model doposud neznámý, budeme mu tedy věnovat větší pozornost.

Vlastnictví korporace je v tomto systému rozděleno mezi nebankovní finanční instituce a minoritní individuální společníky. Moc společníků s menšími podíly je zanedbatelná a velcí vlastníci zase svou moc vykonávají spíše nepřímou – namísto hlasování v boardu „hlasují“ tím, že prodávají a nakupují obchodní podíly. Jejich cílem je diverzifikace rizika optimalizací portfolia, aby maximalizovali výnos pro své společníky.

Představenstvo je ovládáno manažery, které jmenují též manažeři. Odpovědnost vlastníkům je tu nepřímá – manažeři pracují pod stálým tlakem a hrozbou změny kontrolních obchodních podílů, po nichž může následovat výměna managementu. Vlastník dává najevo svou nespokojenost s manažery tím, že odprodává svůj vlastnický podíl¹⁴.

---

¹⁴ Lubomír Mlčoch v publikaci *Institucionální ekonomie*, Karolinum, Praha (2005), s. 111.

Společnost je řízena správní radou, která ztělesňuje i orgán dozorčí. Obchodním vedením se zpravidla pověřuje generální ředitel. Podle české právní úpravy je statutárním orgánem společnosti generální ředitel, stejná oprávnění získají i delegovaní generální ředitelé a správní rada.

Správní rada jmenuje výkonné ředitele, schvaluje závažné úkony, určuje základní orientaci podnikání společnosti a dohlíží nad hospodařením SE, kontroluje účetnictví a prověřuje účetní závěrky. Správní rada rozhoduje o všech otázkách, které nepatří pod rozhodovací činnost valné hromady. Pokud je účast zaměstnanců upravena v souladu se směrnicí o SE, musí mít správní orgán nejméně tři členy, jinak může být celé vedení SE složeno z jedné osoby. V případě, že evropská společnost podléhá zapojení zaměstnanců, budou ve správní radě také zástupci zaměstnanců v takovém počtu, aby se neomezil vliv společníků na volbu osob, které budou určovat strategii společnosti.

Členy správního orgánu jmenuje valná hromada, mohou být jmenováni i stanovami. Přípustné je i jmenování soudem nebo kooptace v případě, že počet členů správní rady po odstoupení či úmrtí jejího člena klesne pod minimum. Odvolání člena správní rady umožňuje zákon o SE prakticky kdykoliv, nejedná-li se ovšem o člena správní rady, který zastupuje zaměstnance.

Článek 44 nařízení o SE stanoví, že správní orgán zasedá v intervalech určených stanovami, nejméně však jednou za tři měsíce, aby projednal průběh a předpokládaný vývoj podnikání SE.

Za nejdůležitějšího člena správní rady je považován jeho předseda, společníci jsou proto chráněni před tím, aby tuto funkci zastával zástupce zaměstnanců. Jmenují-li totiž polovinu členů správní rady zaměstnanci, může být za předsedu zvolen pouze člen jmenovaný valnou hromadou akcionářů. Předseda správní rady svolává, organizuje a řídí zasedání správní rady, podepisuje zápisy ze zasedání a rozhodnutí správní rady. Správní rada se dále dělí na výbory, z nichž některé jsou výkonné, některé mají pouze kontrolní funkci. Určitá část členů správní rady by měla být nezávislá, neměla by být tvořena ani společníky, ani zaměstnanci.

Jelikož se všichni členové správního orgánu nemusí věnovat každodennímu chodu společnosti, může být pro tuto funkci jmenováno až několik výkonných ředitelů, z nichž nejdůležitější bude generální ředitel. V České republice je jejich počet omezen na šest. Výkonní ředitelé jsou statutárním orgánem společnosti, nemají však jako kolektivní orgán samostatné kompetence (tak je tomu v dualistickém modelu). Postoj investorů a burzovní pravidla (corporate governance code) nedoporučují spojení funkcí

generálního ředitele a předsedy dozorčí rady v jedné osobě. Generální ředitel však může být řadovým členem správní rady, nebo může být nezávislý. Generálního ředitele jmenuje správní rada a může ho kdykoliv odvolat, pokud se tak ovšem stane bez vážných důvodů, má generální ředitel právo na odškodnění.

Schéma č. 1: SWOT-analýza monistického systému řízení

<p>Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> - jasně definovaná řídicí struktura - rychlejší rozhodovací procesy - ředitelé mají přímý přístup k informacím 	<p>Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> - závislost na ředitelích - ředitelé se „zmocní“ vedení
<p>Výhody</p> <ul style="list-style-type: none"> - členové vedení řídí se znalostí věci 	<p>Nevýhody</p> <ul style="list-style-type: none"> - není zaručena reprezentace zájmů společníků

ZDROJ: *The Societas Europaea – A Step Towards Convergence of Corporate Governance Systems?*; BRAENDLE UDO C (2005)

Monistický systém je vhodný zejména pro menší podniky, které nepotřebují komplikovanou dualistickou strukturu. Navíc zahraniční společnosti zvyklé na tento systém mohou využívat monistickou strukturu pro dceřinou společnost ve státě s dualistickým systémem. Silná osobnost může vést podnik téměř sama a mít tak dostatečný vliv na všechno, co se v podniku děje, pokud má důvěru společníků. Správní rada rozhoduje o strategii společnosti, dohlíží na její provádění a její členové ji mohou uvádět do praxe, tzn. není zde požadována nezávislost představenstva a vlastníci společnosti mohou mít přímý vliv na její vedení bez toho, aby se ho museli účastnit. Náklady na řízení společnosti jsou nižší, není potřebné vytvářet dva orgány s vlastními řády, prostory apod., moc ředitelů může být přesto omezena. Některé světové burzy

mají navíc ve svých kodexech corporate governance pravidla, která nelze dodržovat na úrovni dozorčí rady v rámci dualistického systému¹⁵.

4.2. Dualistický systém

Dualistický model řízení, jinak také systém „insider“ či „voting“, pochází z kontinentální právní kultury a je typický zejména pro německý model akciové společnosti. Tento model je používán i v českém právním řádu (úprava platná pro běžné akciové společnosti se na základě zmocnění nařízením o SE na evropskou společnost také přímo použije), není tedy nutné zabývat se všemi jeho detaily.

V dualistickém modelu vlastní korporace rozhodující balíky akcií mezi sebou navzájem (křížové vlastnictví), přístup vnějšího investora do firmy je nesnadný. Banky mají rozvětvené vztahy vůči svým klientům: jejich zástupci jsou členy dozorčích rad, drží koncentrované balíky akcií, vystupují jako brokeři, aktivně se podílejí na restrukturalizaci firem. Banky mají díky držbě velkých balíčků akcií velká hlasovací práva.

Představenstvo složené z manažerů je odpovědné dozorčí radě, funkce člena představenstva je neslučitelná s členstvím v dozorčí radě a naopak. Vlastnické ovládání je vykonáváno přímo vlastníky hlasováním v dozorčí radě, která též rozhoduje o případném odvolávání manažerů. Kromě toho jsou korporace ze zákona povinny konzultovat svá rozhodnutí s představiteli odborů a zástupci zaměstnanců participujících v dozorčích radách. Spoluodpovědnost zaměstnanců za podnik a jejich spoluúčasť na řízení je v německé tradici známa jako koncept „Mitbestimmung“¹⁶.

Odlišnosti od českého právního řádu, které vychází z nařízení o SE, spočívají především ve skutečnosti, že členové řídicího orgánu jsou voleni dozorčím orgánem. Český zákon však na základě zmocnění nařízením o SE může povolit volbu členů řídicího orgánu valnou hromadou, nikoliv však odlišným způsobem než u akciových společností a pouze pokud tak určí stanovy dané společnosti. V případě, že není obsazeno místo v řídicím orgánu, může dozorčí orgán jmenovat na toto místo jednoho ze svých členů. Po tuto dobu však takto jmenovaná osoba nevykonává funkce v dozorčím orgánu. Řídicí orgán jmenuje dozorčí orgán nejméně jednou za tři měsíce

---

¹⁵ Peter Hodál a Juraj Alexander v publikaci *Evropské právo obchodních společností*, Linde Praha, a.s., Praha (2005), s. 207.

¹⁶ Lubomír Mlčoch v publikaci *Institucionální ekonomie*, Karolinum, Praha (2005), s. 112.

o průběhu a předpokládaném vývoji podnikání SE. Jmenují-li polovinu členů dozorčího orgánu zaměstnanci, může být za předsedu zvolen pouze člen jmenovaný valnou hromadou akcionářů.

Schéma č. 2: SWOT-analýza dualistického systému řízení

<p>Silné stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> - oddělení řízení a kontroly - akcionáři mohou propustit dozorčí radu na valné hromadě 	<p>Slabé stránky</p> <ul style="list-style-type: none"> - dozorčí rada je závislá na informacích od správní rady
<p>Výhody</p> <ul style="list-style-type: none"> - dozorčí rada může být dobrým zástupcem akcionářů 	<p>Nevýhody</p> <ul style="list-style-type: none"> - riziko prosazování zájmů akcionářů - řízení a kontrola se mohou překrývat

ZDROJ: *The Societas Europaea – A Step Towards Convergence of Corporate Governance Systems?*; BRAENDLE UDO C (2005)

Výhody dualistického systému spočívají především v možnosti přenesení odpovědnosti za vedení společnosti na konkrétní osobu při udržení významných kontrolních pravomocí. V rámci společnosti dochází k dělbě moci. Profesionální manažery je možné odměnit povýšením na úroveň orgánu společnosti. Ochrana zájmů zaměstnanců a jiných osob se zájmy ve společnosti je zajištěna mimo výkonnou složku společnosti. Přítomnost zástupců zaměstnanců v orgánu, který společnost řídí, není nutná¹⁷.

¹⁷ Peter Hodál a Juraj Alexander v publikaci *Evropské právo obchodních společností*, Linde Praha, a.s., Praha (2005), s. 207.

4.3. Společné otázky

Aby byly správní orgán nebo dozorčí rada usnášeníschopné, musí být přítomna nebo zastoupena nejméně polovina členů, rozhodování se pak děje prostou většinou přítomných nebo zastoupených. V případě shody má rozhodující hlas předseda orgánu.

Délka funkčního období členů jednotlivých orgánů je určena stanovami, nesmí však přesáhnout šest let s tím, že daný člen může být do své funkce zvolen i vícekrát, pokud to není stanovami zakázáno. Členem orgánu evropské společnosti se může stát jak fyzická, tak i právnická osoba, jejíž funkce v dotyčném orgánu zastává jmenovaná osoba fyzická. Omezení osob, které se mohou stát členem orgánu evropské společnosti, obsahuje článek 47 odst. 2 nařízení o SE. Jedná se především o osoby odpovědné za úpadek jiné společnosti nebo za trestné činy spojené s podnikáním. Povinnost mlčenlivosti je stanovena na evropské úrovni pro všechny členy orgánů SE. Odpovědnost za škodu ponechává nařízení o SE na národní úpravě.

Působnost jednotlivých orgánů může být přesně stanovena, ve stanovách se uvedou druhy rozhodnutí, které musí v dualistickém systému řídicímu orgánu schválit dozorčí orgán nebo které vyžadují výslovné rozhodnutí správního orgánu v monistickém systému.

4.4. Valná hromada

Valná hromada je vzhledem k podobnosti evropské společnosti se společností akciovou též jejím vrcholným orgánem. Tento orgán rozhoduje především o přemístění sídla SE do jiného členského státu, jmenování členů dozorčí rady a správní rady, případně i řídicího orgánu a přeměně SE na běžnou akciovou společnost národního práva. Může také schvalovat dohodu o zapojení zaměstnanců do záležitostí SE a jejich účasti v orgánech SE.

Valnou hromadu svolává zpravidla výkonný orgán (především dozorčí orgán, dále pak řídicí a správní orgán) společnosti, a to nejméně jednou do roka. Určitá kvalifikovaná menšina akcionářů má právo svolat i mimořádnou valnou hromadu. Valná hromada se usnáší nejčastěji prostou většinou, kvalifikovaná většina se vyžaduje pro zásadní změna organizace SE, např. změna stanov.

4.5. Zapojení zaměstnanců

Zapojení zaměstnanců tvořilo od počátku úpravy evropské společnosti nejproblematictější oblast. Je definováno jako informování, projednání nebo účast zástupců zaměstnanců při řízení a rozhodování o záležitostech SE. Zapojení zaměstnanců je upraveno směrnicí o SE – tato úprava obsahuje dvě možnosti zapojení. První model je dosažený dohodou na základě stanovené procedury vyjednávání, druhý se použije v případě, kdy nebylo dohody dosaženo, a obsahuje podpůrná ustanovení vycházející ze situace v zúčastněných společnostech před vznikem SE.

Spory ohledně zapojení zaměstnanců vznikaly především ze strany států se silným zapojením zaměstnanců. Tyto státy se totiž obávaly úniku společností z jejich jurisdikce prostřednictvím SE, aby se této povinnosti zbavily. Státy s nízkou účastí zaměstnanců se naproti tomu obávaly, že jim bude silné zapojení zaměstnanců vnuceno.

Zapojení zaměstnanců se děje ve třech formách – informace, konzultace a vliv na složení orgánů SE. Orgány SE informují pomocí pravidelných zpráv zaměstnance o záležitostech SE, o dopadech jednotlivých opatření, a tím poskytují příležitost pro konzultaci. Pokud zaměstnanci projeví zájem vyjádřit se k dané problematice, musí orgány SE souhlasit se společným zasedáním. Zaměstnanci mají právo být voleni, jmenovat, volit, navrhnout nebo nesouhlasit s volbou člena dozorčího nebo správního orgánu SE. Předpokládá se, že budou zaměstnanci pro účely zapojení zastoupeni tzv. výborem zaměstnanců ve výše uvedeném smyslu.

Forma účasti zaměstnanců se vždy předem sjedná při vzniku evropské společnosti. Vyjednávací procedura se řídí právem, ve kterém má SE své sídlo. Důležitá zde tedy bude flexibilita národní úpravy. Jednání o zapojení zaměstnanců začínají po publikaci projektu založení SE, pro tyto účely vzniká speciální vyjednávací výbor. Podíl výboru z každého členského státu musí odpovídat počtu zaměstnanců z tohoto státu tak, že na každých 10 % zaměstnanců připadá alespoň jeden člen výboru. V případě vzniku SE fúzí musí být zastoupeni zaměstnanci všech zúčastněných společností, pokud by tak však počet členů výboru vzrostl o více než 20 %, musí být zastoupeny alespoň společnosti s největším počtem zaměstnanců. Vyřešení otázky zapojení zaměstnanců je předpokladem zápisu SE do obchodního rejstříku.

Uzavřená dohoda musí být v písemné formě a směrnice o SE požaduje zejména tyto její obsahové náležitosti: rozsah dohody, složení a způsob ustavení orgánu, který bude zastupovat zaměstnance ve vztahu k SE, způsoby konzultace a informace, frekvenci

zasedání orgánu a jeho finanční a materiální zabezpečení, podrobnosti dohody o vlivu zaměstnanců na složení orgánů SE, pokud tato existuje, datum účinnosti, trvání dohody a způsob jejího obnovení. Pokud dohody není dosaženo, mohou se orgány SE rozhodnout použít podpůrná ustanovení, jinak se nepoužijí ani ta.

Podpůrná ustanovení ve směrnici o SE mají tři části:

- pravidla pro složení orgánu zastupujícího zaměstnance,
- pravidla pro právo na informace a na projednání,
- pravidla pro vliv zaměstnanců na složení orgánů SE, podle nichž vliv zaměstnanců na složení orgánů SE nesmí být nižší než vliv v kterékoliv zúčastněné společnosti před založením SE¹⁸.

---

¹⁸ Peter Hodál a Juraj Alexander v publikaci *Evropské právo obchodních společností*, Linde Praha, a.s., Praha (2005), s. 246.

5. Implementace nařízení o SE do českého právního řádu

Dne 12. května 2004 schválila vláda České republiky návrh zákona o evropské společnosti a o zapojení zaměstnanců evropské společnosti. Následovalo přijetí Poslaneckou sněmovnou Parlamentu České republiky dne 13. října 2004. Po schválení Senátem dne 11. listopadu 2004 byl zákon dne 14. prosince 2004 publikován ve Sbírce zákonů České republiky pod č. 627/2004 Sb. (dále také jen „zákon o SE“). Datum účinnosti bylo stanoveno na tentýž den, stejně tak jako datum platnosti a účinnosti zákona č. 628/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o evropské společnosti a který na zákon o SE navazuje. Tímto zákonem byl novelizován zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti, zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce, zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, a zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Nás budou zajímat především daňové dopady.

Ministerstvo spravedlnosti ČR vydalo k provedení zákona o SE vyhlášku č. 293/2005 Sb., o dokumentech, které je třeba předložit notáři k vydání osvědčení při přemístění zapsaného sídla evropské společnosti a při založení evropské společnosti fúzí (vyhláška o SE).¹⁹ Vyhláška vymezuje okruh náležitostí a dokladů, které mají notáři vyžadovat spolu s žádostí o vydání osvědčení, na jehož základě bude do obchodního rejstříku zapsána nadnárodní fúze akciových společností vedoucí ke vzniku evropské společnosti nebo přemístění sídla evropské společnosti z České republiky do jiného členského státu. Vyhláška nabyla účinnosti dnem 21. července 2005.

5.1. Zákon o evropské společnosti

Zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, se skládá ze čtyř částí – první část provádí nařízení o SE a týká se konkrétně práva obchodních společností, druhá část provádí směrnici o zapojení zaměstnanců, třetí část obsahuje zmocňovací a přechodné ustanovení a ve čtvrté části je stanovena účinnost zákona. Zákon se dělí na 67 paragrafů.

Každý prováděcí předpis v každém členském státě obsahuje povinně (podle nařízení o SE):

- určení příslušných úřadů pro administrativní úkony týkající se SE,

---

¹⁹ Vyhláška naplňuje obecné zmocnění obsažené v § 65 zákona o SE.

- povinnost SE mít hlavní správu a statutární sídlo na jednom místě,
- možnost změny stanov bez rozhodnutí valné hromady při změně dohody o zapojení zaměstnanců,
- ochranu minoritních akcionářů a věřitelů v případě fúze a založení holdingu,
- nesouhlas státního orgánu s účastí společnosti na založení SE fúzí,
- publicitu při založení holding SE,
- podmínění změny a.s. na SE souhlasem orgánu s účastí zaměstnanců - dozorčí rady,
- pro dualistickou organizaci SE volbu řídicího orgánu valnou hromadou,
- maximální dobu, po kterou může člen dozorčího orgánu být nominován do řídicího orgánu,
- maximální/minimální počet členů dozorčího a řídicího orgánu,
- právo každého člena dozorčího orgánu na informace o řízení společnosti,
- právo dozorčího orgánu vyhradit si záležitosti, ke kterým potřebuje řídicí orgán jeho souhlas,
- monistickou organizaci SE,
- katalog úkonů, ke kterým je potřeba výslovného rozhodnutí správního orgánu nebo schválení dozorčím orgánem,
- možnost podřídit rozhodování správního a dozorčího orgánu s účastí zaměstnanců předpisům vztahujícím se na a.s.,
- možnost odložení první valné hromady v rámci 18 měsíců od vzniku SE,
- stanovení minimálního podílu na základním kapitálu, který potřebuje menšina akcionářů na svolání valné hromady nebo doplnění jejího programu,
- možnost změny stanov jednoduchou většinou hlasů při zastoupení aspoň poloviny základního kapitálu na valné hromadě,
- ochranu minoritních akcionářů nesouhlasících s přemístěním sídla do jiného členského státu,
- podrobnosti ochrany věřitelů, případně rozšíření jejich ochrany,
- nesouhlas státního orgánu s přemístěním sídla do jiného členského státu,
- možnost stanovení povinnosti uvádět základní kapitál a zveřejňovat výroční zprávy a účetní závěrky v národní měně²⁰.

Tyto části jsou obsaženy v první části zákona o SE.

---

²⁰ Peter Hodál a Juraj Alexander v publikaci Evropské právo obchodních společností, Linde Praha, a.s., Praha (2005), s. 146.

5.2. Obchodní zákoník

Obchodní zákoník byl v souvislosti s transpozicí předpisů o evropské společnosti novelizován zákonem č. 360/2004 Sb. Nejedná se o žádnou zásadní novelu, pouze v § 14 bylo doplněno, že *přemístění sídla právnické osoby z České republiky do zahraničí nebo ze zahraničí do České republiky je přípustné také v případech a za podmínek stanovených právem Evropských společenství či zvláštním zákonem*²¹, druhá spíše formální změna se týká ustanovení § 56, kde byla evropská společnost doplněna mezi obchodní společnosti podle českého práva a kde se uvádí, že evropská společnost je upravena též právem Evropských společenství a zvláštními právními předpisy.

5.3. Účetnictví

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, v platném znění (dále také jen „zákon o účetnictví“), nebyl v souvislosti se zavedením SE do českého právního řádu novelizován. Otázkou účetnictví SE se tedy zabývá především ustanovení hlavy IV nařízení o SE. Ustanovení čl. 61 výslovně podřizuje sestavování účetní závěrky a konsolidované závěrky včetně výroční zprávy stejným pravidlům, jaké platí pro akciové společnosti ve státech, ve kterých je umístěno sídlo SE.

Podle ustanovení § 4 odst. 12 zákona o účetnictví vede SE svoje účetnictví v českých korunách § 66 zákona o SE jako *lex specialis* stanoví možnost zpracovávat a zveřejnit účetní závěrku nebo konsolidovanou účetní závěrku SE také v eurech. V tomto případě mohou vznikat problémy v souvislosti s kurzovými rozdíly.

Evropské společnosti, které jsou emitentem cenných papírů registrovaných na regulovaném trhu cenných papírů v členských státech Evropské unie, použijí pro účtování a sestavení účetní závěrky Mezinárodní účetní standardy upravené právem Evropských společenství. V ostatních případech není pro SE účtování v mezinárodních účetních standardech povinné.²²

Evropská společnost se sídlem v České republice má povinnost sestavovat účetní závěrku vždy v plném rozsahu.²³ Povinně auditovaná bude evropská společnost pouze v tom případě, jestliže ke konci rozvahového dne účetního období, za nějž se účetní závěrka ověřuje, a účetního období bezprostředně předcházejícího, překročila nebo již dosáhla alespoň jedno ze tří uvedených kritérií:

---

²¹ Zákon o SE.

²² § 19 odst. 9 zákona o účetnictví.

²³ § 18 odst. 3 zákona o účetnictví.

1. aktiva celkem více než 40 000 000 Kč,
2. roční úhrn čistého obratu více než 80 000 000 Kč,
3. průměrný přepočtený stav zaměstnanců v průběhu účetního období více než 50.²⁴

Od povinnosti sestavovat konsolidovanou účetní závěrku je osvobozena evropská společnost, pokud ke konci rozvahového dne účetního období, za nějž se konsolidovaná účetní závěrka sestavuje, na základě svých posledních řádných účetních závěrek nepřekročila nebo nedosáhla alespoň dvou ze tří uvedených kritérií:

1. aktiva celkem více než 350 000 000 Kč,
2. roční úhrn čistého obratu více než 700 000 000 Kč,
3. průměrný přepočtený stav zaměstnanců, včetně případů pracovního vztahu člena k družstvu, v průběhu účetního období více než 250, zjištěný způsobem stanoveným na základě zvláštního právního předpisu.

Uvedené osvobození se nepoužije, jestliže je evropská společnost bankou nebo provozuje činnost pojištění nebo zajištění podle zvláštních právních předpisů, a u evropských společností, které jsou emitenty cenných papírů registrovaných na regulovaném trhu cenných papírů.²⁵

Obecně lze tedy konstatovat, že se na evropskou společnost se sídlem v České republice použijí účetní postupy a účetní pravidla platná pro akciovou společnost. Na podíly všech evropských společenství se pohlíží analogicky jako na cenné papíry - akcie.

5.4. Daňové aspekty

V zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů (dále také jen „ZDP“), došlo též pouze k malé změně. Ustanovení § 37a odst. 5 říká, že evropská společnost postupuje při stanovení základu daně, daňové ztráty a daňové povinnosti a v daňovém řízení obdobně jako akciová společnost. Dále je řešena problematika podávání daňového přiznání za evropskou společnost v případě přemístění jejího sídla z území ČR.

Nařízení o SE v článku 1 odst. 2 stanoví, že základní kapitál SE je rozvržen na akcie, proto pokud se některý postup z hlediska daně z příjmů aplikuje na cenné papíry, respektive na akcie, bude se aplikovat také na podíly evropské společnosti bez ohledu na umístění jejího sídla.

²⁴ § 20 odst. 1 písm. a) zákona o účetnictví.

²⁵ § 22 odst. 3 zákona o účetnictví.

Pokud tedy dojde k prodeji podílu evropské společnosti, bude příjem z prodeje, stejně jako u prodeje cenného papíru, v případě fyzické osoby nepodnikatele po šesti měsících osvobozen od daně z příjmů²⁶. V ostatních případech bude příjem z prodeje podílu evropské společnosti předmětem daně z příjmů, vůči kterému lze uplatnit výdaje na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů. Dále bude záležet na tom, zda bude podíl v SE z hlediska účetního přeceňován nebo nepřeceňován na reálnou hodnotu. Podle ustanovení § 24 odst. 2 písm. r) ZDP je výdajem vynaloženým na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů, také hodnota cenného papíru, zachycená v účetnictví ke dni jeho prodeje, zvýšená o výdaje související s držbou podílu v dceřiné společnosti, pokud poplatník prokáže, že tyto výdaje nebyly uznány jako výdaje na dosažení, zajištění a udržení příjmů při prodeji. Na druhou stranu ustanovení § 24 odst. 2 písm. w) ZDP za výdaj vynaložený na dosažení, zajištění a udržení příjmů považuje nabývací cenu akcie, která není oceňována reálnou hodnotou, a to jen do výše příjmů z prodeje této akcie nebo tohoto podílu.

Problematickou oblastí se může jevit výklad ZDP a jeho aplikace na evropskou společnost v souvislosti s transpozicí jednotlivých směrnic Rady. Směrnice Rady 90/435/EHS ze dne 23.7.1990, o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností z různých členských států, ve své příloze právní formu evropské společnosti uvádí, Směrnice Rady 90/434/EHS ze dne 23.7.1990, o společném systému zdanění při fúzích, rozděleních, převodech majetku a výměnách podílů, a Směrnice Rady 2003/49/ES ze dne 3.6.2003, o společném systému zdanění úroků a licenčních poplatků mezi spojenými osobami, však formu SE neuvažují. Transpozice směrnic se týká především ustanovení § 19 odst. 1 ZDP, při jehož aplikaci bude záležet na umístění sídla evropské společnosti.

V případě evropské společnosti se sídlem mimo území České republiky, bez ohledu na to, zda je evropská společnost příjemcem či plátcem příjmu, jsou od daně osvobozeny:

- příjmy z dividend a jiných podílů na zisku, vyplácené dceřinou společností, která je poplatníkem mateřské společnosti,
- příjmy mateřské společnosti při snížení základního kapitálu dceřiné společnosti, a to nejvýše do částky, o kterou byl zvýšen vklad společníka nebo jmenovitá

---

²⁶ § 4 odst. 1 písm w) ZDP.

- hodnota akcie při zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů společnosti, byl-li zdrojem tohoto zvýšení zisk společnosti nebo fond vytvořený ze zisku,
- zisk převáděný řídicí nebo ovládající osobě na základě smlouvy o převodu zisku nebo ovládací smlouvy, jedná-li se o příjmy plynoucí od dceřiné společnosti mateřské společnosti,
  - příjem mimo stojícího společníka z vyrovnání na základě smlouvy o převodu zisku nebo ovládací smlouvy, pokud je tento mimo stojící společník mateřskou společností ve vztahu k ovládané nebo řízené osobě,
  - příjmy z dividend a jiných podílů na zisku, plynoucí od dceřiné společnosti, která je daňovým rezidentem jiného členského státu Evropské unie, mateřské společnosti, která je poplatníkem, a stále provozovně mateřské společnosti, která je poplatníkem a je umístěna na území České republiky.

Pokud se bude jednat o evropskou společnost se sídlem na území České republiky, která je plátcem příjmů, budou od daně osvobozeny (kromě již výše uvedených položek) ještě podle § 19 odst. 1 písm. zk) ZDP úroky z úvěrů, půjček, dluhopisů, vkladních listů, vkladových certifikátů a vkladů jim na roveň postavených, ze směnec, jejichž vydáním získává směnečný dlužník peněžní prostředky, a obdobných právních vztahů vzniklých v zahraničí plynoucí společnosti, která je daňovým rezidentem jiného členského státu Evropské unie, od obchodní společnosti nebo družstva, je-li poplatníkem uvedeným v § 17 odst. 3 ZDP, nebo od stále provozovny společnosti, která je daňovým rezidentem jiného členského státu Evropské unie na území České republiky. Toto se nevztahuje na úroky z úvěrů a půjček, které jsou považovány za podíly na zisku a dále na úroky z úvěrů a půjček, pokud věřitel má právo

1. podílet se na zisku dlužníka z titulu úvěrového vztahu, nebo
2. změnit právo na úroky z úvěrů a půjček na právo podílet se na zisku dlužníka.

Tato ustanovení se na evropskou společnost sídlící na území České republiky použijí na základě již uvedené díkce ZDP, podle které SE se sídlem na území ČR postupuje při stanovení základu daně, daňové ztráty a daňové povinnosti v daňovém řízení obdobně jako akciová společnost, a dále s ohledem na skutečnost, že SE je obchodní společností, která je poplatníkem podle § 17 odst. 3 ZDP. Ustanovení § 19 odst. 1 písm. zk) ZDP nelze za současných podmínek na SE se sídlem mimo území ČR uplatnit právě z toho důvodu, že evropská společnost jako právní forma není zahrnuta v příloze Směrnice Rady 2003/49/ES ze dne 3.6.2003, o společném systému zdanění úroků a licenčních poplatků mezi spojenými osobami, a nelze ji tedy považovat za

společnost, která je daňovým rezidentem jiného členského státu Evropské unie. Nicméně Evropská komise již předložila návrh novely výše uvedené směrnice, ve kterém doporučuje zařadit evropskou společnost do seznamu společností, na něž se směrnice vztahuje.

V ostatních otázkách z oblasti daně z příjmů u evropské společnosti se bude, obdobně jako v otázkách z oblasti účetnictví, postupovat stejně, jako by se jednalo o akciovou společnost, u podílů na SE stejně jako by se jednalo o akcie. Toto pravidlo bude platit bez ohledu na to, zda má či nemá SE sídlo na území České republiky, s výjimkou případů, kdy je výslovně stanoveno jinak.

Koncept evropské společnosti neomezuje právo zdanění ve státě zdroje ve prospěch státu sídla evropské společnosti. I zde tak bude nutné řešit otázku stálé provozovny, zdanění dividend či otázku převodních cen (transfer pricing).

5.5. Zvláštnosti daňové úpravy

Ačkoli je možné v naprosté většině daňových otázek odkázat na tuzemské právo akciových společností, existují v souvislosti s evropskou společností jistá specifika. Problematika přemístění sídla společnosti a nadnárodní fúze si totiž vyžádá zvláštní výklad.

5.5.1. Přemístění sídla

Při přemístění sídla podává evropská společnost daňové přiznání také za období předcházející dni přemístění sídla zapsaného do obchodního rejstříku z území ČR²⁷. Při stanovení základu daně se vychází z výsledku hospodaření zjištěného z řádné nebo mimořádné účetní závěrky, kterou je SE povinna sestavit ke dni předcházejícímu dni přemístění sídla z území ČR. Daňové přiznání se podává nejpozději do konce měsíce následujícího po měsíci, do něhož spadá den předcházející dni přemístění zapsaného sídla SE z území České republiky.

Způsobu zdanění při přemístění sídla evropské společnosti se věnuje novela směrnice o společném systému zdanění při fúzích, rozděleních, převodech aktiv a výměně akcií týkajících se společností z různých členských států²⁸. Do směrnice byla začleněna řada nových pravidel týkajících se skutečnosti, že přemístění sídla evropské

²⁷ § 38 odst. 3 písm. d) ZDP.

²⁸ Novela je vedena jako směrnice Rady č. 2005/19/ES ze dne 17. února 2005.

společnosti z jednoho členského státu do jiného nemusí vždy mít za následek změnu daňového domicilu evropské společnosti. Ve kterém členském státě bude evropská společnost daňovým rezidentem se bude určovat podle vnitrostátních právních předpisů a smluv o zdanění. I tak může ovšem dojít ke zdanění. Protože přemístění sídla SE je realizací svobody usazování zakotvené v člancích 43 a 48 Smlouvy o ES, a jelikož se při změně sídla nepřevádějí žádná aktiva a společnosti ani jejím společníkům z titulu změny sídla SE neplynou žádné příjmy, zisky nebo kapitálové zisky, neměly by být přemístění sídla společnosti kladeny překážky.

Při přemístění sídla může v původním státě nadále zůstat tzv. stálá provozovna společnosti. Definici tohoto pojmu můžeme nalézt v jednotlivých smlouvách o zamezení dvojího zdanění, v případě České republiky navíc v ustanovení § 22 odst. 2 ZDP, kde se uvádí, že stálou provozovnou se rozumí místo k výkonu činností poplatníků daně z příjmů na území České republiky, např. dílna, kancelář, místo k těžbě přírodních zdrojů, místo prodeje (odbytíště), staveniště. Pro účely daně z příjmů je stálá provozovna považována za samostatný subjekt, jehož příjmy podléhají dani.

V případě, že po přemístění sídla budou aktiva evropské společnosti nadále fakticky spojena se stálou provozovnou patřící evropské společnosti a budou se nacházet v členském státě, z něhož bylo sídlo přemístěno, měla by tato stálá provozovna požívat stejných výhod týkajících se daňových opravných položek, rezerv a převzetí daňových ztrát.

Při změně sídla SE by mělo být vyloučeno i zdanění společníků. Společná pravidla upravující daňovou rezidenci SE není, vzhledem k povinnosti členských států zamezit dvojímu zdanění, nutné přijímat.

5.5.2. Fúze

Co se týče fúzí, může nástupnické společnosti plynout zisk z rozdílu mezi hodnotou přijatých aktiv a pasiv a hodnotou akcií, které může tato společnost držet v zanikající společnosti a které se po těchto operacích zruší. Tyto kapitálové zisky jsou osvobozeny od daně vzhledem k tomu, že je lze získat stejně snadno ve formě rozděleného zisku od převádějící společnosti, který by byl osvobozen od daně podle směrnice o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností z různých členských států.

Novelizující směrnici týkající se přemístění sídla evropské společnosti byla ČR povinna implementovat do 1. ledna 2006, dosavadní úprava fúzí, tedy především zákon o daních z příjmů, však novelu zatím nereflektuje.

Současná úprava fúzí v zákoně o daních z příjmů je obsažena v § 23c. V ustanovení odst. 4 se uvádí, že příjmy nástupnické založené společnosti (tedy nové evropské společnosti) vzniklé z důvodu přecenění majetku a závazků pro účely fúze společností se nezahrnují do základu daně.

Podle ustanovení § 23c odst. 5 ZDP se příjmy společníka zanikající společnosti, vzniklé z důvodu přecenění majetku a závazků pro účely fúze společností, nezahrnují do základu daně. Doplatek na dorovnání se však do základu daně zahrnuje.

Ustanovení § 23c odst. 6 ZDP nám potom říká, že nabývací cenou podílu nástupnické založené společnosti je u společníka zanikající společnosti hodnota, jakou měl podíl v zanikající společnosti pro účely ZDP ke dni předcházejícímu rozvahovému dni před rozhodným dnem fúze. Podle § 30 odst. 12 písm. m) ZDP pokračuje evropská společnost v odpisování započatém zanikající společností u hmotného a nehmotného majetku, který přešel v důsledku fúze a který lze dle ZDP odpisovat.

Dle § 23c odst. 8 ZDP je nástupnická založená společnost oprávněna:

- a) převzít rezervy a opravné položky vytvořené zanikající společností podle zákona č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, které by platily pro zanikající společnost, pokud by se fúze společností neuskutečnila,
- b) převzít daňovou ztrátu vyměřenou zanikající společností, která dosud nebyla uplatněna jako položka odčitatelná od základu daně zanikající společností. Tuto daňovou ztrátu lze uplatnit jako položku odčitatelnou od základu daně ve zdaňovacích obdobích zbývajících do pěti zdaňovacích období bezprostředně následujících po zdaňovacím období nebo období, za něž je podáváno daňové přiznání, za které byla daňová ztráta zanikající společnosti vyměřena za podmínek stanovených ZDP,
- c) převzít položky odčitatelné od základu daně, na něž vznikl nárok zanikající společnosti v souladu s § 34 odst. 3 až 5 ZDP a které dosud nebyly uplatněny zanikající společností za podmínek, které by platily pro zanikající společnost, pokud by se fúze společností neuskutečnila²⁹.

---

²⁹ Podle § 23d odst. 2 ZDP nelze ustanovení písm. b) a c) použít, pokud je hlavním důvodem fúze snížení nebo vyhnutí se daňové povinnosti, zejména je-li zjevné, že pro fúzi neexistují řádné ekonomické důvody

Vyměřenou a neuplatněnou daňovou ztrátu nelze podle ustanovení § 38na ZDP od základu daně odečíst, došlo-li u poplatníka k podstatné změně ve složení osob, které se přímo účastní na kapitálu či kontrole poplatníka, jemuž daňová ztráta vznikla, oproti období, za které byla daňová ztráta vyměřena. Změnou ve složení osob se rozumí změna společníků nebo změna jejich podílu na kapitálu či kontrole poplatníka. Podstatnou změnou se vždy rozumí změna, která se v úhrnu týká více než 25 % základního kapitálu nebo hlasovacích práv nebo kterou získá společník rozhodující vliv. U evropské společnosti, která vydala akcie na majitele, se má za to, že došlo k podstatné změně, pokud méně než 80 % příjmů dosažených v období, v němž má být uplatněna daňová ztráta, bylo vytvořeno stejnou činností, jakou v rámci svého předmětu podnikání provozoval poplatník, jemuž daňová ztráta vznikla v období, za které byla daňová ztráta vyměřena. Uvedená úprava se nepoužije, pokud evropská společnost, u níž k podstatné změně došlo, prokáže správci daně, že nejméně 80 % příjmů zaúčtovaných do výnosů v období, kdy došlo k podstatné změně, a v následujících obdobích, v nichž má být uplatněna daňová ztráta vzniklá za období před podstatnou změnou, bylo vytvořeno stejnou činností, jakou v rámci svého předmětu podnikání provozoval poplatník v období, za které byla daňová ztráta vyměřena. K mimořádným výnosům se v těchto případech nepřihlíží.

5.5.3. Výmaz z obchodního rejstříku

Konečně ustanovení § 35 odst. 2 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, ukládá daňovému subjektu povinnost předložit v procesu nadnárodní fúze směřující ke vzniku evropské společnosti a při přemístění sídla evropské společnosti do jiného členského státu s žádostí o výmaz z obchodního rejstříku písemný souhlas správce daně.

5.6. Daňová optimalizace

I přesto, že původní záměr jednotné úpravy daňových otázek evropské společnosti zdaleka nebyl realizován a problematika týkající se evropské společnosti zasáhla do

---

jako restrukturalizace nebo zvyšování efektivity činnosti společností, které se fúze účastní. Zaniká-li při fúzi společnost, která po dobu delší než 12 měsíců předcházejících rozhodnému dni fúze nevykonávala činnost, má se za to, že neexistují řádné ekonomické důvody pro operaci, neprokáže-li některý z dotčených poplatníků opak. Nedodržení podmínek se posuzuje jako nesplnění daňové povinnosti poplatníkem.

českého zákona o daních z příjmů jen minimálně, může evropská společnost nabídnout v závislosti na dané národní daňové úpravě zajímavé možnosti v oblasti plánování či daňové optimalizace. Jedná se například o možnost využít výhodnější metodu zápočtu (oproti metodě vynětí) k zamezení dvojího zdanění nebo možnost zohlednit daňovou ztrátu stálé provozovny. Dále je možné eliminovat srážkovou daň z dividend, licenčních poplatků a úroků, problematiku nízké kapitalizace a také problém zvláštní úpravy zdanění dceřiných společností ve srovnání s jurisdikcemi s nízkým zdaněním.

Podle ZDP se zahraniční společnosti, které přestěhují svou hlavní správu na území České nebo Slovenské republiky, stávají poplatníky daně z příjmů s neomezenou daňovou povinností. To znamená, že ve státě, ve kterém mají svou hlavní správu – daňovou rezidenci, zaplatí daň z příjmů získaných ze zdrojů na území tohoto státu i z příjmů získaných ze zdrojů v zahraničí, s výjimkou příjmů, které se nezdaňují na základě smluv o zamezení dvojího zdanění. Stejná úprava platí na základě téměř všech smluv o zamezení dvojího zdanění, takže společnosti založené ve státech, jež mají s ČR nebo SR uzavřenou smlouvu, neriskují, že by podléhaly neomezené daňové povinnosti i ve státě založení.

Při přemístění hlavní správy společnosti do zahraničí může dojít ke dvěma situacím. V prvním případě, kdy má přijímající stát uzavřenou s ČR nebo SR smlouvu o zamezení dvojího zdanění, se stane společnost daňovým rezidentem s neomezenou daňovou povinností v přijímajícím státě. Finanční úřady však budou zpravidla sledovat, zda se při této jinak velmi příznivé operaci nejedná o pokus o daňový únik, celá operace se totiž může jevit jako podezřelá. Pokud smlouva o zamezení dvojího zdanění neexistuje, zůstane společnost rovněž daňovým rezidentem ČR nebo SR a bude muset odvádět daň z příjmů i v tomto státě. Potom bude záležet na legislativě přijímajícího státu, jaké daňové povinnosti společnosti uloží.

6. Založení, přeměny a zrušení evropské společnosti

Způsoby, jakými lze evropskou společnost založit, vymezuje taxativně článek 2 nařízení o SE. Pro její zakládání existují mnohá pravidla a omezení, jako například administrativní složitost a výška základního kapitálu nebo omezený okruh osob, které mohou SE založit – jedná se jen o právnické osoby, při některých formách založení SE pouze akciové společnosti. Všechny zakladatelské společnosti musejí být založeny podle práva některého členského státu a mít skutečné i rejstříkové sídlo (hlavní správu) ve Společenství. Společnost musí být založena podle práva státu, kde sídlí, aby bylo jasné, kterým právem se řídí. Nejpodstatnějším požadavkem na založení SE je skutečnost, že SE nemůže vzniknout jen tak sama o sobě, ale pouze přeměnou z již existujících forem podnikání, které navíc musí vykazovat nějaký nadnárodní prvek. Jelikož je ale všeobecně známo, že se daná pravidla dají celkem jednoduše obejít, lze očekávat, že plnění podmínek nařízení čistě formálním způsobem nebude sankcionováno.

6.1. Základní otázky

Samotný pojem založení v případě evropské společnosti není jasně vymezen, obvykle však bývá chápán jako označení právních úkonů, jež jsou nutné, aby společnost mohla být zapsána do obchodního rejstříku. Zápisem do rejstříku také společnost vzniká, nabývá právní subjektivity. Návrh na zápis podávají osoby určené právem státu sídla budoucí SE pro podání návrhu na zápis operace, která odpovídá založení SE. Založení SE se všeobecně řídí právem vztahujícím se na akciové společnosti v členském státě, ve kterém SE zřizuje sídlo. Na společnost účastníci se založení SE se vztahují právní předpisy členského státu, jehož právem se řídí.

Zakládání SE je tedy pojato jako proces rozdělený na dvě části – přijetí rozhodnutí o založení SE zakládajícími společníky a pak teprve vlastní založení SE. Založení vyžaduje především podrobnější úpravu převzetí závazků vzniklých z úkonů provedených před vznikem SE, dále bude zahrnovat účinky a způsob zápisu společnosti, vydání a upisování akcií SE a formu a obsah zakladatelské smlouvy nebo listiny při založení dceřiné SE.

Základním principem evropského práva je princip publicity, podle čl. 12 nařízení o SE se každá SE zapisuje v členském státě, ve kterém má sídlo, do rejstříku určeného

právními předpisy členského státu. V České republice se jedná o obchodní rejstřík. Povinné údaje, které se zveřejňují v obchodním rejstříku, jsou:

- zápis a výmaz SE z rejstříku, zrušení SE,
- změna sídla SE spojená se změnou rozhodného práva (přemístění do jiného členského státu),
- prohlášení nebo zrušení konkurzu nebo vyrovnání na SE,
- změna stanov,
- záměr zúčastněných společností uskutečnit fúzi a základní údaje týkající se fúze,
- záměr uskutečnit založení holdingové SE a schválení tohoto záměru valnou hromadou každé ze zakládajících společností,
- členové orgánů SE (řídícího, dozorčího nebo správního orgánu a výkonní ředitelé) a jejich oprávnění jednat ve jménu SE,
- zastupování chybějícího člena představenstva členem dozorčí rady³⁰.

Základní informace o každé evropské společnosti se zveřejňují také na celoevropské úrovni, v Úředním věstníku Evropských společenství, a to ve formě oznámení obsahujícím firmu, identifikační číslo, datum a místo zápisu SE do rejstříku, datum, místo a název zveřejnění, sídlo SE a předmět podnikání SE. Tyto údaje se sdělí Úřadu pro úřední tisky Evropských společenství do jednoho měsíce od zveřejnění v obchodním rejstříku³¹.

Oblast ručení společníků SE a výše a tvorba základního kapitálu je v nařízení o SE upravena jen velmi stručně. Každý akcionář ručí jen do výše svého upsaného základního kapitálu. Podle ustanovení čl. 4 se základní kapitál SE vyjadřuje v eurech³². Upsaný základní kapitál musí činit nejméně 120 000 eur (což je nad celoevropským průměrem), přičemž právní předpisy členského státu vyžadující vyšší upsaný základní kapitál u společností s určitým předmětem podnikání se použijí na SE se sídlem v tomto členském státě. Článek 5 pak stanoví, že v ostatních případech platí pro základní kapitál SE, jeho zachování a změny, a rovněž pro akcie, dluhopisy a ostatní podobné cenné papíry SE předpisy, které by se vztahovaly na akciovou společnost se sídlem

---

³⁰ Peter Hodál a Juraj Alexander v *Evropské právo obchodních společností*, Linde Praha, a.s., Praha (2005), s. 194.

³¹ Články 12 a 13 nařízení o SE.

³² Článek 67 nařízení o SE stanovuje výjimku, kdy pokud v daném členském státě nebyla národní měna úplně nahrazena eurem, může tento stát uplatnit na SE se sídlem na svém území uplatnit stejné předpisy, které uplatňuje na akciové společnosti řídicí se jeho právem – tedy např. v ČR vyjádřit základní kapitál v korunách.

v členském státě, ve kterém je SE zapsána do rejstříku³³. Tím se evropským společností umožňuje volba nejvhodnějšího práva z hlediska tvorby a především změn základního kapitálu. Pro některé společnosti, zejména chtějí-li financovat svoje aktivity formou emisí nových akcií, bude důležité, aby právo umožnilo zvyšování základního kapitálu bez svolání valné hromady, vydávání různých druhů akcií nebo jiných operací týkajících se financování aktivit společnosti.

Ostatní cenné papíry, jako ty, jež nejsou investičními cennými papíry, např. směnky nebo skladní listy, podléhají mezinárodnímu právu směnečnému. Na transakce s cennými papíry se bude aplikovat částečně právo rozhodné pro danou smlouvu (obligační statut), částečně pak právo, kterým se řídí příslušný cenný papír (úprava nad meze obligačního statutu).

Firmu (název) evropské společnosti upravuje článek 11 nařízení o SE následovně:

- 1. Před nebo za firmou SE musí být uváděna zkratka „SE“.*
- 2. Pouze SE smí uvádět ve své firmě zkratku „SE“.*
- 3. Obchodní společnosti a jiné právnické osoby zapsané do rejstříku v členském státě před dnem vstupu nařízení o SE v platnost, v jejichž firmách se objevuje zkratka SE, však nemusí svou firmu měnit.*

Stanovy SE jsou upraveny článkem 6 nařízení o SE, kde je uvedeno, že výrazem „stanovy SE“ se označuje zakladatelská smlouva nebo listina a stanovy SE, jsou-li předmětem zvláštního dokumentu. V článku 59 nařízení o SE je dále uvedeno, že *změny stanov vyžadují rozhodnutí valné hromady přijaté většinou nejméně dvou třetin odevzdaných hlasů, pokud právní předpisy vztahující se na akciové společnosti v členském státě, ve kterém se nachází sídlo SE, nevyžadují nebo neumožňují větší většinu. Členský stát však může stanovit, že je-li zastoupena nejméně polovina upsaného základního kapitálu SE, stačí prostá většina hlasů.* Stanovy SE nesmí být v rozporu s úpravou zapojení zaměstnanců.

Ve stanovách je konkrétně upravena:

- právní forma (SE),
- název (firma, „obchodní jméno“) společnosti,
- sídlo společnosti,

---

³³ To platí např. pro možnost SE vydávat dluhopisy, možnost vydávat prioritní nebo vyměnitelné dluhopisy, kompetentní orgán pro rozhodnutí o emisi dluhopisů, možnost SE vydávat jiné cenné papíry, jako účastnické cenné papíry akciových společností (zatímní listy, poukázky na akcie, opční listy).

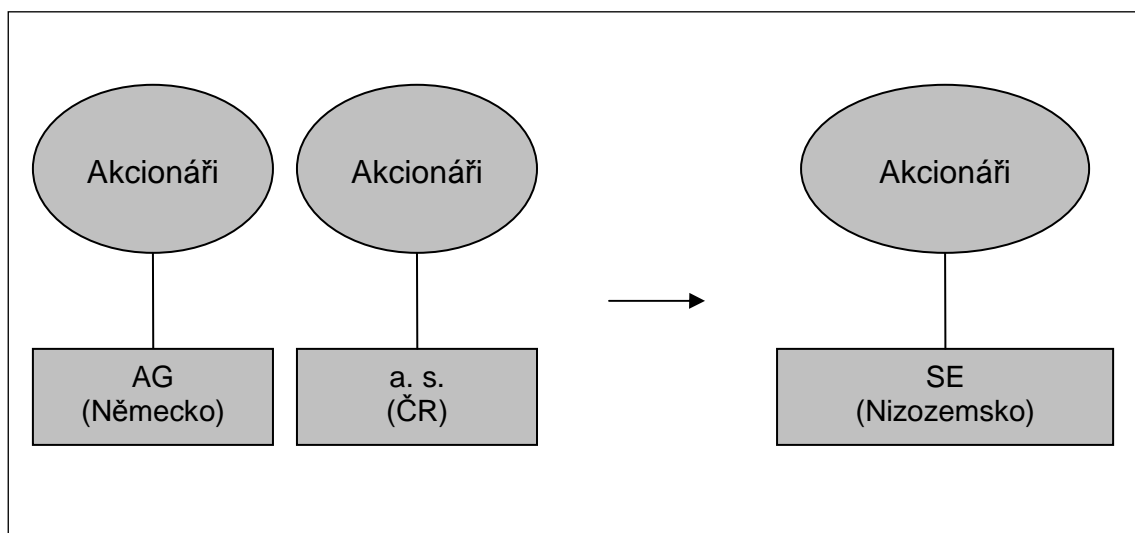
- výše základního kapitálu – pokud není splacen celý, i podmíněná výše – tj. schválená výše (ještě neupsaného) a již upsaný základní kapitál,
- počet členů jednotlivých orgánů společnosti, podle obchodního zákoníku i způsob rozhodování,
- pravidla pro usnášeníšopnost a stanovení většiny potřebné k rozhodování v orgánech SE, zakotvení možnosti předsedy orgánu rozhodnout v případě rovnosti hlasů,
- délka funkčního období členů orgánů SE, max. 6 let,
- působnost valné hromady³⁴.

6.2. Jednotlivé způsoby založení evropské společnosti

6.2.1. Fúze

Asi nejobvyklejším a nejvýhodnějším způsobem, jakým může SE vzniknout, je *fúze* dvou či více akciových společností nebo jiných SE, které jsou založeny podle práv členských států EU a mají zapsané sídlo i hlavní správu v EU, jestliže se alespoň dvě z nich řídí právem různých členských států³⁵.

Schéma č. 3: Fúze

³⁴ Peter Hodál a Juraj Alexander v *Evropské právo obchodních společností*, Linde Praha, a.s., Praha (2005), s. 203.

³⁵ Založení evropské společnosti fúzí – oddíl 1 nařízení o SE.

Jednoduchý příklad vzniku evropské společnosti fúzí ilustruje schéma č.3. Fúze probíhá buď splynutím, nebo sloučením. V případě splynutí původní společnosti zaniknou a vznikne nová právnická osoba. Při sloučení jedna nebo více společností zanikne bez likvidace a jejich jmění přejde na společnost druhou, která se tím spolu se zápisem do obchodního rejstříku stane evropskou společností. Při fúzi sloučením i splynutím se dané transakce může účastnit libovolný počet společností, nástupnická společnost je však vždy jen jedna.

Není ani vyloučen postup opačný, kdy fúzí evropská společnost zanikne, jelikož její jmění přejde na společnost akciovou. S fúzí splynutím může být spojeno i přemístění sídla společnosti, při sloučení musí mít vznikající SE sídlo ve státě sídla některé zakladatelské společnosti.

Evropská společnost může vzniknout fúzí jak dvou rovnocenně postavených právnických osob (tzv. „merger of equals“), tak fúzí mezi mateřskou a dceřinou společností (tzv. „up-stream merger“).

Předpokladem fúze je předběžná dohoda orgánů fúzujících společností, kdy řídicí orgány zváží ekonomické výhody a nevýhody celé transakce.

Postup při realizaci fúze je zpravidla následující:

- vypracování projektu fúze řídicími orgány zúčastněných společností,
- zpracování zpráv řídicích orgánů a znalců pro akcionáře,
- zveřejnění informací o plánované fúzi – ve věstníku všech dotčených států a v sídlech společností,
- schválení fúze valnými hromadami,
- vystavení potvrzení o legalitě fúze orgány států zakladatelských společností,
- podání návrhu na zápis SE (do šesti měsíců od vystavení potvrzení) a její zápis do rejstříku ve státě sídla³⁶.

V případě, že nástupnická společnost vlastní všechny nebo téměř všechny akcie s hlasovacími právy zanikající společnosti, může být celá procedura fúze značně zjednodušena.

Při fúzi sloučením přecházejí veškerá aktiva a pasiva všech zanikajících společností na nástupnickou společnost a akcionáři zanikajících společností se stávají akcionáři nástupnické společnosti. Jedná se tedy o univerzální sukcesi.

---

³⁶ Peter Hodál a Juraj Alexander v publikaci *Evropské právo obchodních společností*, Linde Praha, a.s., Praha (2005), s. 159.

Vzhledem ke skutečnosti, že prohlášení fúze za neplatnou by znamenalo značné riziko pro zúčastněné společnosti, byla možnost omezena prohlásit fúzi za neplatnou tak, že evropská společnost poté, co je zapsána do rejstříku, už nesmí být prohlášena za neplatnou. V případě podání žaloby na neplatnost fúze není totiž možné ve fúzi pokračovat. Důvody neplatnosti lze proto většinou určitým způsobem zhojit. V jiných případech může být SE soudem zrušena i bez návrhu, zároveň je jmenován likvidátor.

Při fúzi by mohlo dojít k situaci, kdy jí někteří společníci využijí jako prostředek k posílení svého vlivu ve společnosti, někdy dokonce i neúmyslně. Proto většina států zaručuje společníkům, kteří s fúzí nesouhlasí, ochranu v podobě práva na dorovnání v penězích a práva na odkoupení akcií. Akcie zanikajících společností se vždy vymění za akcie nástupnické společnosti. Pokud jejich hodnota přesně neodpovídá hodnotě původních akcií, může být společníkům poskytnuto dorovnání v penězích nepřevyšující jednu desetinu jmenovité hodnoty akcií. Jestliže společník nesouhlasí s fúzí, má společnost nebo jiná osoba povinnost od něj akcie odkoupit za přiměřenou cenu přezkoumatelnou soudem.³⁷ Existují i další možnosti, jak nesouhlasící akcionáře chránit, nesmí však jimi být zablokována možnost zakládání SE.

Další skupinou, kterou je nutno v případě fúze chránit, jsou věřitelé. Pokud totiž dojde například k přeshraniční fúzi, mohou se jejich pohledávky stát téměř nedobytnými. Nařízení o SE proto stanoví, že na fúzi vzniklou SE se vztahují stejná opatření na ochranu věřitelů jako v národních právních řádech, a tím je vyloučena speciální úprava, která by mohla vést k jejich znevýhodnění. V případě České republiky musejí věřitelé požádat o zabezpečení jejich pohledávek do tří měsíců od zveřejnění projektu fúze. Notář pak nesmí vydat příslušné osvědčení potřebné k zápisu fúze do rejstříku.

Kvůli obavě ze znemožnění vyšetření trestných činů nebo daňových úniků existuje i možnost zablokování fúze nesouhlasem některých státních orgánů. Toto ustanovení však bylo z návrhu českého prováděcího zákona vypuštěno.

Výhoda spojená s možností realizace nadnárodních fúzí společností částečně odpadla přijetím směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/56/ES ze dne 26. října 2005, o přeshraničních fúzích kapitálových společností, která přeshraniční fúze umožňuje také. Plusem je ovšem jednotná úprava pro evropské společnosti a větší

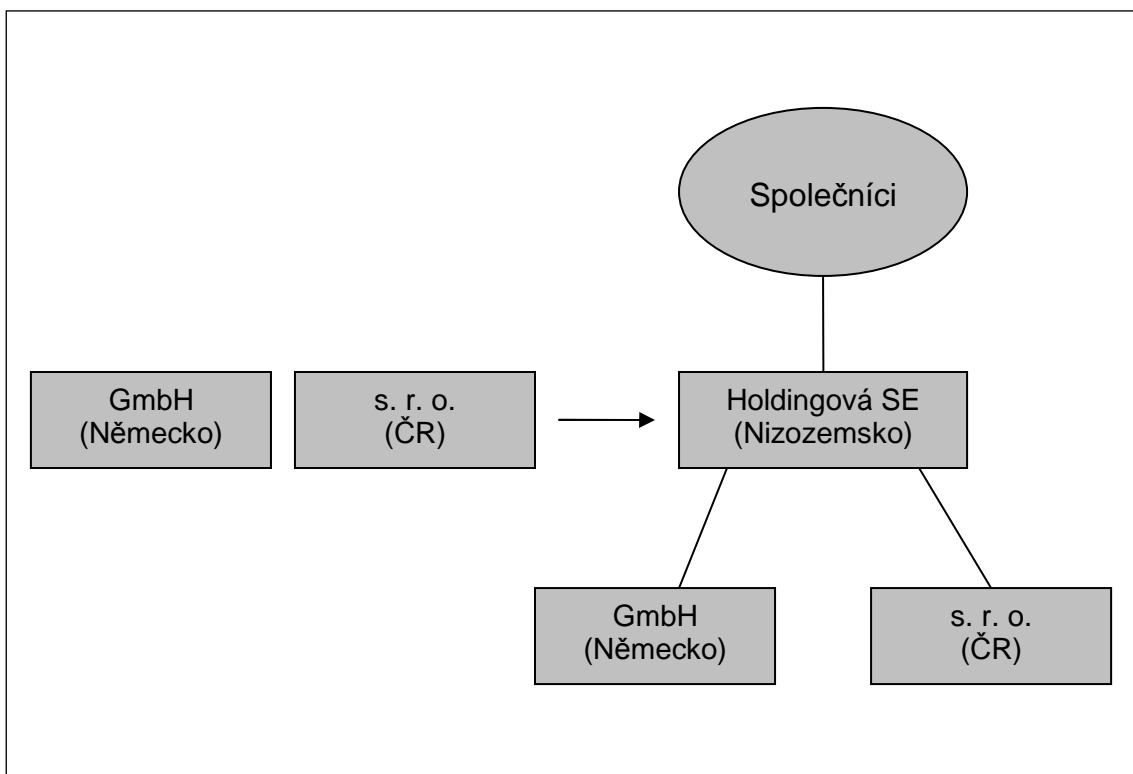
³⁷ V ČR má akcionář toto právo jen pokud se změní vlastnosti jeho akcií.

právní jistota pramenící z přímé aplikovatelnosti nařízení o SE. Navíc tato směrnice nebyla do českého právního řádu dosud transponována.

6.2.2. Holdingová společnost

Evropskou společnost je možné založit jako holdingovou společnost nad dvěma či více stávajícími akciovými či evropskými společnostmi anebo společnostmi s ručením omezeným, které byly založeny podle práva některého z členských států a mají zapsané sídlo i hlavní správu v EU, jestliže alespoň dvě z nich jsou založeny podle práva různých členských států nebo mají nejméně dva roky dceřinou společnost, která se řídí právem jiného členského státu, či organizační složku podniku na území jiného členského státu, než je stát, jehož právem se řídí³⁸.

Schéma č. 4: Holdingová evropská společnost

Pro splnění nadnárodního prvku v tomto případě platí pravidlo, aby dané právní subjekty byly založeny podle práva různých členských států nebo aby měly nejméně dva roky dceřinou společnost nebo organizační složku řídicí se právem jiného členského

³⁸ Založení holdingové SE – oddíl 3 nařízení o SE.

státu. Prostřednictvím holdingové společnosti tak mohou, jak vyplývá i ze schématu č. 4, dva společníci společností s ručením omezeným tyto společnosti ovládat. Pro sídlo SE není rozhodující, kde budoucí dceřiné společnosti sídlí.

Pokud vzniká holdingová evropská společnost z akciových společností, proces vypadá konkrétně tak, že akcionáři zúčastněných společností držící společně více než 50% podíl na hlasovacích právech vloží své akcie do základního kapitálu holdingové společnosti SE výměnou za její akcie. Celou proceduru organizují zakladatelské společnosti, které i poté nadále existují.

Tato forma vzniku se jeví jako velká výhoda, především pro vytváření evropských centrál zahraničních koncernů, zejména v členských státech, které povolují vznik SE i v případě, že některá ze zúčastněných společností nemá právní ústředí ve Společenství (což nařízení také povoluje).

V oblasti ochrany společníků nesouhlasících s fúzí a třetích osob, mají státy obdobné možnosti jako v případě fúze.

Konkrétní postup vytvoření holdingové společnosti je zpravidla následující:

- řídicí orgány zúčastněných společností vypracují projekt založení holdingové SE,
- tento projekt se zveřejní nejméně měsíc před valnou hromadou,
- projekt prozkoumají znalci a vypracují o tom zprávu,
- valné hromady projekt odsouhlasí,
- společníci mají tři měsíce na rozhodnutí, zda vloží své obchodní podíly do holdingové SE,
- pokud vloží společník dostatečně velký obchodní podíl (nejméně polovinu hlasovacích práv každé zúčastněné společnosti), zveřejní se, že podmínky založení holdingové SE byly splněny, a ostatní společníci mají další měsíc na rozhodnutí, zda do holdingové SE vloží své obchodní podíly,
- SE se zapíše do rejstříku³⁹.

Následkem vzniku holdingové evropské společnosti je přechod obchodních podílů vložených do holdingu zúčastněnými společníky do vlastnictví SE. Místo nich získají společníci obchodní podíl na holdingové SE.

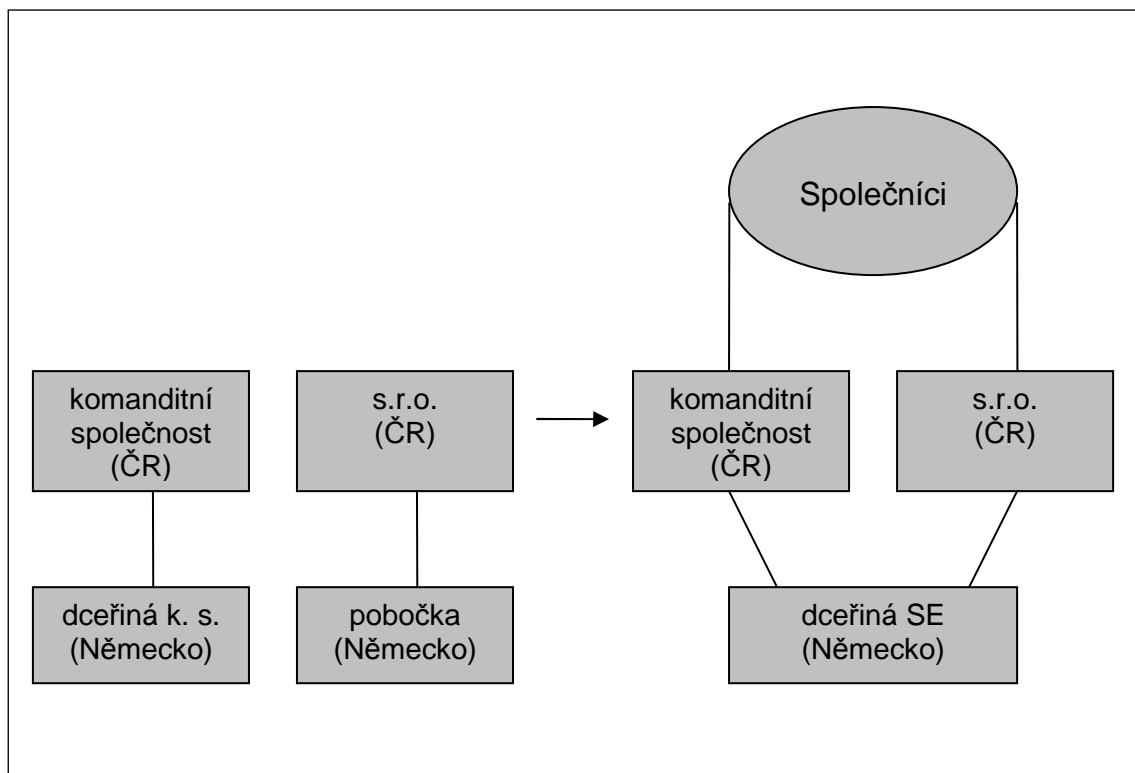
---

³⁹ Peter Hodál a Juraj Alexander v publikaci *Evropské právo obchodních společností*, Linde Praha, a.s., Praha (2005), s. 179.

6.2.3. Dceřiná společnost

Třetím způsobem vzniku SE je vytvoření SE jako *dceřiné společnosti alespoň dvou společností (včetně SE), které byly založeny podle práva některého z členských států EU a mají zapsané sídlo i hlavní správu v EU, jestliže alespoň dvě z nich jsou založeny podle práva různých členských států nebo mají nejméně dva roky dceřinou společností, která se řídí právem jiného členského státu, či organizační složku podniku na území jiného členského státu, než je stát, jehož právem se řídí*⁴⁰.

Schéma č. 5: Dceřiná evropská společnost

Dceřinou evropskou společností mohou založit dvě libovolné právnické osoby založené podle práva některého z členských států, musí zde ovšem být splněna tatáž podmínka nadnárodního momentu jako u holdingové SE. Co se týče sídla SE, je pro jeho volbu sídlo původních společností opět irelevantní.

Způsob založení evropské společnosti jako dceřiné společnosti je nejvíce otevřen různým druhům právnických osob, tradičnímu výrazu „založení“ se tedy asi přibližuje nejvíce.

⁴⁰ Založení dceřiné SE – oddíl 4 nařízení o SE.

Při transevropských projektech, pro něž je SE částečně určena, by uvedený způsob založení mohl být velice efektivní, protože by zjednodušil vrácení investovaných prostředků zakladatelům v případě, že by o projekt neprojevil zájem dostatek investorů.

6.2.4. Transformace akciové společnosti

Evropská společnost může vzniknout také *přeměnou akciové společnosti založené podle práva některého z členských států EU, leží-li její zapsané i skutečné sídlo na území EU, pokud má alespoň dva roky dceřinou společnost na území jiného členského státu*⁴¹.

Schéma č. 6: Změna právní formy

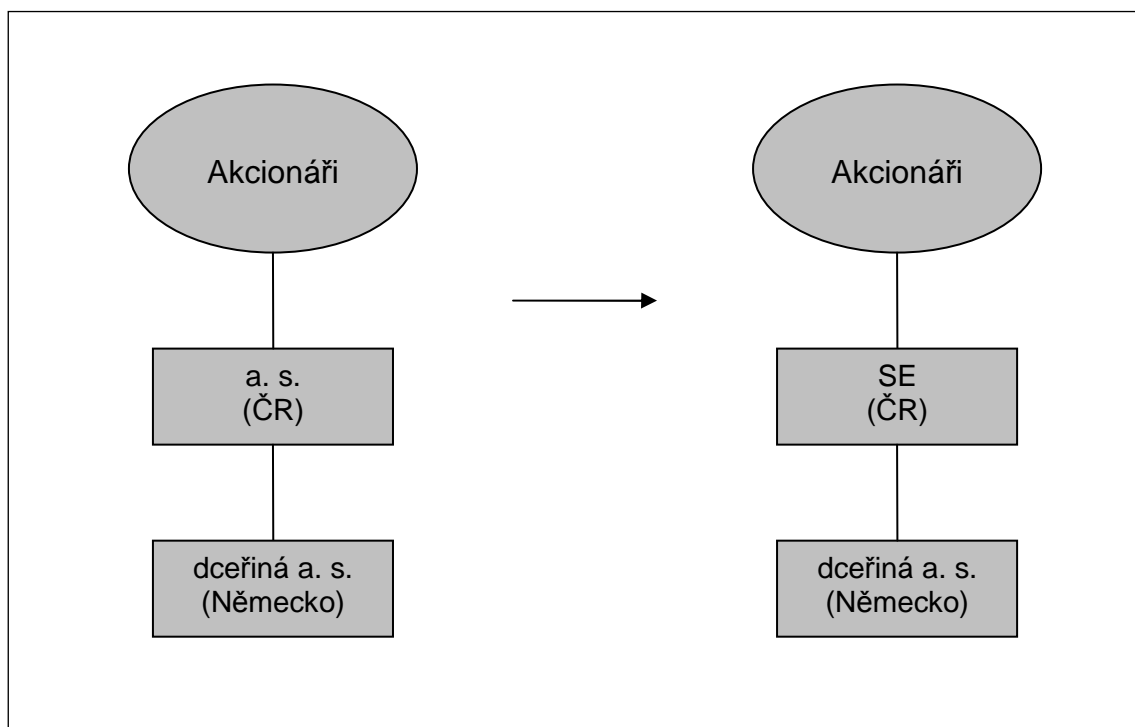

Schéma č. 6 znázorňuje přeměnu české akciové společnosti s nezbytným nadnárodním prvkem – tedy s dceřinou společností působící déle než dva roky v jiném členském státě EU. U této formy vzniku SE se setkáváme hned s dvěma omezeními. Za prvé zde jako nadnárodní prvek nestačí pouhá organizační složka společnosti (jak tomu

⁴¹ Čl. 2 odst. 4 nařízení o SE.

u předchozích forem bylo), za druhé transformace akciové společnosti na SE nesmí být spojena i s přemístěním jejího sídla. To se může uskutečnit až po regulérním vzniku SE.

V případě takto vzniklé SE se nejedná o založení v pravém slova smyslu, jde zde spíše o změnu právní formy společnosti, kterou je ale nutné zapsat do obchodního rejstříku. Motivem této transakce může být například zvýšení důvěryhodnosti společnosti. Velkou výhodou co se týče konkurence právních řádů například v oblasti daňových předpisů je zde získaná možnost lepší mobility společnosti, a tedy i snazšího přesunu sídla společnosti do toho členského státu EU, který bude mít nejpříznivější právní a podnikatelské prostředí.

Konkrétní postup přeměny akciové společnosti na SE může vypadat následovně:

- vyhotovení projektu změny,
- zveřejnění,
- zpracování znaleckého posudku,
- schválení projektu valnou hromadou,
- zápis změny do rejstříku⁴².

6.2.5. Sekundární dceřiná společnost

Evropská společnost může vzniknout i jako *dceřiná společnost již existující evropské společnosti*⁴³.

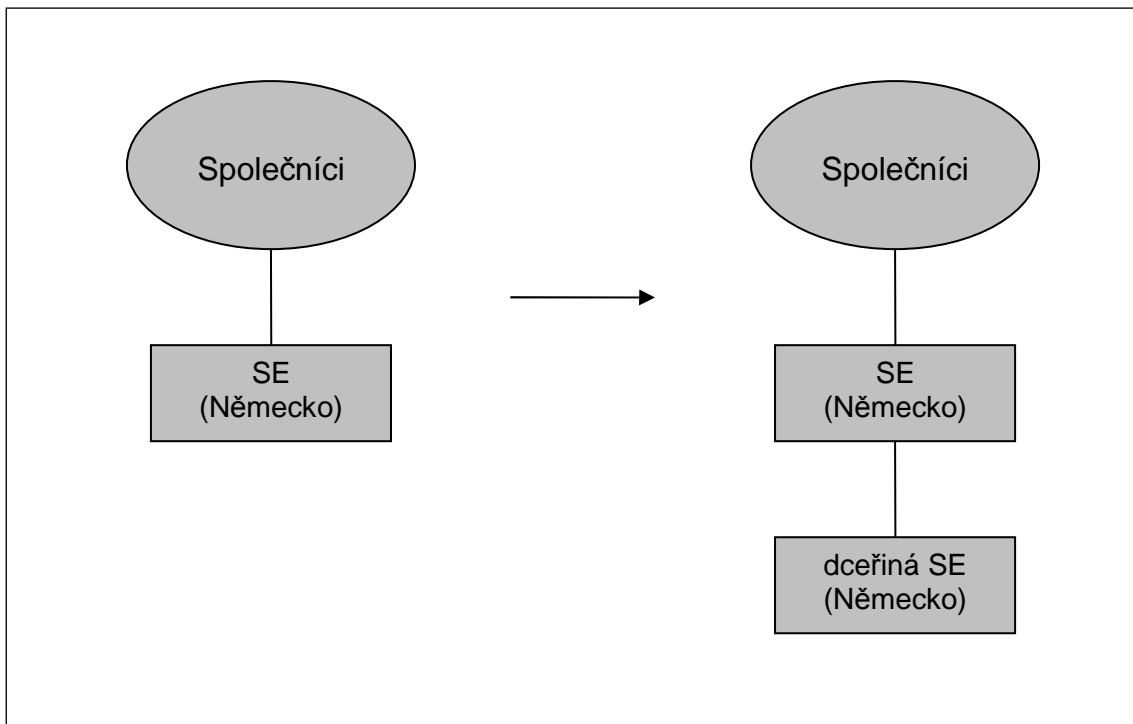
---

⁴² Peter Hodál a Juraj Alexander v publikaci *Evropské právo obchodních společností*, Linde Praha, a.s., Praha (2005), s. 190.

⁴³ Čl. 3 odst. 2 nařízení o SE.

Schéma č. 7: Dceřiná SE již existující SE

Sekundárním způsobem vzniku SE je její založení jako dceřiné společnosti již existující SE, jak také ukazuje schéma č. 7. Pro tuto formu vzniku nejsou stanovena žádná další omezení.

Evropská společnost se samozřejmě může podílet na vytváření nových evropských společností i podle výše uvedených pravidel.

Počet takto vzniklých dceřiných společností nemohou jednotlivé státy svou právní úpravou omezit. Existuje zde jedině možnost (nikoli však povinnost) zakázat evropské společnosti, která má jediného akcionáře, aby sama založila dceřinou společnost SE.

6.4. Přeměna evropské společnosti na akciovou společnost

SE se může přeměnit na akciovou společnost řídicí se právem členského státu, ve kterém se nachází její sídlo. Rozhodnutí o přeměně lze učinit teprve po uplynutí dvou let od jejího zápisu do rejstříku a po schválení prvních dvou ročních účetních závěrek⁴⁴.

Dvouletá lhůta je v ustanovení uvedena proto, aby forma evropské společnosti nebyla zneužita k obejití nějakého právního předpisu. Řídící nebo správní orgán vypracuje projekt změny, zdůvodní a uvede důsledky změny právní formy pro

⁴⁴ Článek 66 nařízení o SE.

společníky a zaměstnance. Před konáním valné hromady, která má rozhodnout o změně, musí znalec ověřit, že evropská společnost má aktiva ve výši svého základního kapitálu. Valná hromada schválí projekt společně se stanovami akciové společnosti.

6.5. Zrušení evropské společnosti

Podle článku 63 nařízení o SE se evropská společnost ve věcech zrušení, likvidace, úpadku, zastavení plateb a podobných postupů řídí právními předpisy, které by se vztahovaly na akciovou společnost založenou podle práva členského státu, ve kterém se nachází její sídlo. V České republice se jedná o příslušná ustanovení obchodního zákoníku. Výmaz z rejstříku se zveřejňuje nejen v rejstříku daného členského státu, ale také v Úředním věstníku Evropské unie.

7. Přemístění sídla evropské společnosti

Evropská společnost může jako první právní forma přemístit své sídlo do jiného členského státu a zachovat si přitom stejnou právní subjektivitu. Není nutné společnost rušit a znovu zakládat. Porušení právní kontinuity SE je dokonce nařízením o SE výslovně zakázáno. Tato možnost je považována za jednu z největších předností a přínosů této nové formy podnikání. Společnost se tak vyhne složitým administrativním procedurám pramenícím ze sporu teorie sídla a teorie založení, zachová si identitu právnické osoby při možnosti změny právního režimu společnosti. Tím je realizována svoboda usazování na úrovni sekundárního práva Společenství⁴⁵. Jediné omezení při přemístění sídla se týká společností, proti kterým bylo zahájeno řízení týkající se zrušení, likvidace, úpadku nebo zastavení plateb. Takové evropské společnosti sídlo přemístit nesmějí.

7.1. Střet teorií

Doposud existovaly dvě teorie, podle kterých jednotlivé státy při změnách sídla společnosti postupovaly - teorie založení a teorie sídla. Při aplikaci teorie založení se daná společnost vždy řídí právem, podle něhož byla založena, což se dá změnit jedině jejím zrušením a založením v jiném státě. Pokud přesouváme reálné působíště společnosti do jiného státu, nenastává žádný problém, společnost zůstává stejnou právnickou osobou a řídí se nadále právem státu, ve kterém byla založena. Naproti tomu pro teorii sídla je typické, že se společnost řídí právem státu, ve kterém reálně působí, toto prostředí ji totiž ovlivňuje nejvíce. Proto pokud se reálné sídlo společnosti má přestěhovat do jiného státu, společnost musí být formálně zrušena a je nutné založit společnost novou podle nového právního řádu.

Problémy, ke kterým docházelo především při kolizi obou teorií, řeší nařízení o SE ustanovením, podle kterého se sídlo SE musí nacházet ve Společenství, a to ve stejném členském státě jako její správní ústředí. Toto ustanovení se výslovně použije pouze na evropskou společnost, protože v ostatních případech by bylo v rozporu s judikaturou Evropského soudního dvora, jak o ní pojednáváme níže. Členské státy navíc mohou

---

⁴⁵ Tento cíl si kladla Komise v návrhu čtrnácté směrnice o mezinárodním přemístění sídla, který však dosud nebyl úspěšný.

upravit povinnost SE zapsané do rejstříku na jejich území, aby měla své správní ústředí a sídlo na stejném místě.

7.2. Postup při přemístění sídla evropské společnosti

Postup při přemístění sídla je obdobný ostatním druhům restrukturalizace společnosti:

- vypracování návrhu přemístění sídla řídicím nebo správním orgánem SE,
- vypracování zprávy, i když jen řídicího nebo správního orgánu, pro společníky a věřitele,
- zveřejnění návrhu a zprávy,
- schválení návrhu valnou hromadou,
- vydání potvrzení ve státě původního sídla,
- zápis do rejstříku ve státě nového sídla a výmaz ve státě původního sídla⁴⁶.

Nejdůležitějším důsledkem přemístění sídla SE je změna aplikovatelného práva. Vůči třetím osobám je přemístění sídla účinné až zveřejněním změny zápisem do rejstříku. Za neplatné je přemístění sídla považováno pouze v případě, že je neplatné usnesení valné hromady o přemístění sídla SE. Pokud nastane taková situace, uvede se vše do původního stavu, zápisy v rejstřících se opraví a sídlo SE se přesune zpět.

Ochrana minoritních společníků je zde opět zaručena, a to zejména v podobě práva na odkoupení obchodních podílů. Co se týče ochrany věřitelů, přemístění by se nemělo dotknout práv vzniklých před přemístěním. Všechny úkony vztahující se k pohledávkám, které vznikly před účinností přemístění, se posuzují nadále podle státu starého sídla. Evropská společnost musí pro získání osvědčení potřebného pro přemístění sídla prokázat, že jsou zájmy věřitelů přiměřeně chráněny, pokud by přemístěním došlo například k transferu jmění SE. Stejně jako při fúzi může některý státní orgán vyslovit s přemístěním sídla nesouhlas.

Ačkoli je přednost daná možností přemístění sídla evropské společnosti považována za velkou výhodu, doposud jí využila pouze jedna evropská společnost, a to společnost Graphisoft SE, která přesunula své sídlo z Nizozemí do Maďarska.

---

⁴⁶ Peter Hodál a Juraj Alexander v *Evropské právo obchodních společností*, Linde Praha, a.s., Praha (2005), s. 250.

7.3. Rozhodnutí Evropského soudního dvora

Ve státech uznávajících teorii sídla často docházelo ke sporům pramenícím ze skutečnosti, že tyto státy při změně sídla společnosti nutily, aby změnil svůj statut. Společnost tedy musela být nejprve v jednom členském státě zrušena a teprve potom založena v členském státě druhém. K takovým případům se několikrát vyjádřil Evropský soudní dvůr. Některá jeho rozhodnutí můžeme považovat za zásadní zvrát ve vývoji konfliktu teorie sídla s teorií založení⁴⁷.

7.3.1. Případ Daily Mail

V tomto sporu se jednalo o změnu skutečného sídla a s ním i daňové rezidence společnosti. Společnost Daily Mail limited, založená podle anglického práva, chtěla přesunout hlavní správu společnosti do Nizozemí, aby tak dosáhla daňových výhod. Ministerstvo však odmítlo udělit souhlas k přesunu hlavní správy. Evropský soudní dvůr neshledal toto jednání Ministerstva jako protiprávní s tím, že na mezinárodní úrovni není přemístění hlavní správy společnosti garantováno, a tudíž se na něj uplatní předpisy a omezení vnitrostátního práva.

7.3.2. Případ Centros

Případ Centros byl svým způsobem v této oblasti převratný. Jednalo se o případ, kdy dánský manželský pár založil ve Spojeném království podle anglického práva společnost Centros Ltd., která byla registrována s anglickým sídlem v anglickém rejstříku. Později byla podána žádost na zápis pobočky této společnosti do dánského obchodního rejstříku. Pokud by tato pobočka byla posuzována jako pobočka zahraniční společnosti, mohla by v Dánsku svobodně podnikat, dánské úřady však pobočku odmítly zapsat do rejstříku s odůvodněním, že je založena pouze za účelem vyhýbání se dánským předpisům (především požadavkům na základní kapitál) a že tedy nejde o založení pobočky, ale společnosti samotné, protože společnost Centros Ltd. ve Spojeném království neprovádí žádnou podnikatelskou činnost.

---

⁴⁷ Více k jednotlivým případům v publikaci Peter Hodál a Juraj Alexander, Evropské právo obchodních společností, Linde Praha, a.s., Praha (2005), s. 62 a následující.

Evropský soudní dvůr ve svém rozhodnutí jednoznačně podpořil teorii založení, a to tak, že společnost získává právní statut státu založení bez ohledu na to, za jakých okolností k němu došlo. Na základě svobody usazování nemá Dánsko právo na kladení si dodatečných podmínek pro zápis pobočky. Evropský soudní dvůr (ESD) neuznal námítku Dánska na zneužití svobody usazování, argumentoval zde účelem úpravy této svobody, tedy zlepšení využitelnosti společného trhu, což společnost Centros Ltd. v daném případě využila. O omezení základních svobod by dle se ESD jednalo pouze v případech splnění následujících kritérií:

- aplikace nediskriminačním způsobem,
- odůvodnění nevyhnutelným veřejným zájmem,
- nevyhnutelnost k dosažení sledovaného cíle a účinnost při dosahování tohoto cíle,
- nepřekročení toho, co je nevyhnutelné k dosažení daného cíle, a neexistence jiného, méně restriktivního prostředku k dosažení stejného cíle.

Podle ESD nebylo splněno ani jedno z těchto kritérií. ESD tedy tímto svým judikátem podpořil soutěž právních řádů členských států.

7.3.3. Případ *Überseering*

Rozhodnutí v této věci se týká konečně i států aplikujících teorii sídla. Nizozemská společnost *Überseering BV* (společnost s ručením omezeným) byla založena podle nizozemského práva a byla zapsána do nizozemského obchodního rejstříku. Svou činnost společnost *Überseering BV* vykonávala zpočátku pouze v Nizozemí. Později nabyli všechny obchodní podíly společnosti němečtí občané, činnost společnosti, a tak i její hlavní správa se přesunuly do Německa. Jelikož však společnost nebyla v Německu znovu založena, nepřiznali jí německé soudy aktivní procesní způsobilost. Odmítli totiž uznat právní subjektivitu nabytou společností podle nizozemského práva.

Evropský soudní dvůr seznal protiprávnost jednání německých orgánů. Dle ESD je odepření právní a procesní způsobilosti společnosti s formálním sídlem v jiném členském státě, s faktickým sídlem však v daném státě, zakázáno. Jedná se o formu realizace svobody usazování. Tím Evropský soudní dvůr popřel teorii sídla a její důsledek, že společnost přemístěním hlavní správy do jiného členského státu zaniká. Právní a procesní způsobilost se musí posuzovat podle státu založení. Zde nacházíme analogii s případem *Centros*. Svoboda usazování má přednost před vnitrostátními právními normami. Zahrnuje právo společností usazovat se na území členských států

a provádět tam činnost za stejných podmínek, jaké se vztahují na domácí společnosti. Aby nemohlo být argumentováno rozhodnutím z případu Daily Mail, zdůraznil ESD, že se jednalo o otázku vystěhování, nikoliv přistěhování. Pokud má společnost zapsané sídlo v členském státě, může provádět svou činnost (a mít tedy i hlavní správu) ve státě, který jí nejlépe vyhovuje.

7.3.4. Případ Inspire Art

Společnost Inspire Art byla založena ve Velké Británii jako private limited company podle britského práva, zde měla také své zapsané sídlo. Její jednatel však sídlil v Nizozemí, kde byla zřízena pobočka, prostřednictvím které byla realizována veškerá činnost společnosti. Pobočka byla zapsána v nizozemském rejstříku, zápis ovšem neobsahoval zmínku o tom, že se jedná pouze o formální zahraniční společnost. Tento dodatek je však nizozemským právem v případě společností, jež nemají žádné reálné spojení se státem, jehož právem se řídí, požadován. Obchodní komora tedy požádala soud o uložení povinnosti doplnit zápis v rejstříku.

Na prejudiciální otázku soudu odpověděl ESD tak, že je nezbytné, aby pobočky zahraničních společností byly posuzovány stejně jako domácí společnosti. Jejich znevýhodňování je v rozporu s komunitárním právem. Podle ESD členský stát, ve kterém je zřízena pobočka obchodní společnosti založené podle práva jiného členského státu, nemůže upravovat otázky související s minimálním kapitálem a ručením společníků zahraniční společnosti. Daná nizozemská právní úprava je navíc v rozporu s jedenáctou směrnicí o obchodních společnostech, která upravuje publicitu týkající se poboček společností v jiném členském státě než je stát založení. Pokud nejde o zneužití komunitárního práva, neexistuje žádný důvod, který by členským státům umožnil bránit získávání výhod plynoucích z komunitárního práva. Právu založení se podřizuje nejen otázka právní subjektivity, ale celý osobní statut společnosti.

7.3.5 Důsledky rozhodnutí ESD

Evropský soudní dvůr při svém rozhodování jednoznačně upřednostnil teorii založení, hlavně proto, že její důsledky jsou daleko bližší svobodě usazování. Všechny vnitřní právní poměry společnosti se po dobu její činnosti, doma nebo v zahraničí, řídí právním řádem státu, ve kterém byla společnost založena. Ze svobody usazování plyne

právo těchto společností zakládat v ostatních členských státech pobočky bez povinnosti podřídit je dalším požadavkům zvoleného členského státu. Z preference teorie založení plyne bezpochyby značná právní jistota, na druhou stranu tato teorie umožňuje zneužití, když společnosti mohou být založeny ve státě, kde nebudou vůbec provádět činnost, jen z důvodů obcházení přísnějších předpisů. Navíc prostřednictvím poboček mohou společnosti do ostatních členských států importovat nové právní instituty zahrnující například nižší stupeň ochrany věřitelů. Nevýhodou se může stát také zhoršení postavení společnosti založené ve státě s přísnějšími právními předpisy po přesunutí hlavní správy do liberálnějšího státu oproti společnostem domácím. Rozhodnutí soudního dvora podporují soutěž právních řádů, naproti tomu ale také nižší stupeň harmonizace práva obchodních společností. Možné je i to, že se jedná o reakci ESD na neschopnost harmonizovat základní svobody na úrovni sekundárního práva.

Výhoda spatřovaná v možnosti přemístění sídla evropské společnosti se tak stává relativně málo atraktivní, určitou přednost sekundární úprava však přesto přináší. Stejně jako u nadnárodních fúzí poskytuje přímá aplikovatelnost nařízení o SE vyšší stupeň právní jistoty při realizaci přemístění sídla SE.

8. Závěr

Nařízení o SE je účinné téměř dva roky, některé státy ho navíc transponovaly se značným zpožděním, proto je ještě příliš brzy na vyvozování relevantních závěrů. Přesto se však pokusíme o určité shrnutí dosavadních zkušeností zrekapitulováním výhod, které nová právní forma obchodních společností přinesla. A samozřejmě nesmíme zapomenout uvést ani úskalí, na která se při zakládání SE naráží.

Jedním z přínosů je bezesporu možnost realizovat nadnárodní fúze. Evropská společnost byla prvním institutem, který umožňoval fúzi společností se sídly v různých členských státech Evropské unie, řídících se právními řády různých členských států. Tato forma restrukturalizace podniku byla přijímána s velkým nadšením. Možná právě proto byla přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady o přeshraničních fúzích kapitálových společností, jež rovněž upravuje přeshraniční fúze, a to nejen pro akciové společnosti. Tím výhoda evropské společnosti spojená s nadnárodní fúzí poněkud ztrácí na významu. Tato směrnice však do českého právního řádu dosud nebyla transponována, proto pro Českou republiku zůstává předností úprava v nařízení o SE.

Možnost přemístit sídlo evropské společnosti do jiného členského státu bez jejího zrušení a znovuzakládání bezesporu ušetří mnohé transakční náklady a představuje tak jednu z dalších velkých výhod evropské společnosti. Jak ale postupně vyplývá z judikatury Evropského soudního dvora, s prosazením teorie založení se i toto plus evropské společnosti rozplývá. Tento závěr podporuje i skutečnost, že této eventuality využila prozatím jen jediná společnost. Evropská komise zatím směrnicí o přemístění sídla ostatních společností nepřijala, takový krok však lze v brzké době očekávat.

Další předností evropské společnosti byla možnost volby mezi dualistickým a monistickým systémem řízení. Evropská společnost tak mohla ušetřit a nezaměstnávat zbytečně velké množství pracovníků v dualistickém systému v podniku, kde by stačil systém monistický. SE si mohla navíc vybrat tu formu řízení, na kterou byla zvyklá a mohla také sjednotit systémy řízení v dceřiných společnostech ve všech členských státech, dokonce i v těch, v nichž právní řád druhý model správy společnosti doposud neznal. V současnosti však lze očekávat, že například v České republice, kde byl doposud aplikován dualistický systém, bude možné aplikovat monistickou úpravu, zejména z důvodu ušetření nákladů, i na akciové společnosti.

Evropská společnost jako institut komunitárního práva umožňuje transevropským společnostem uspořádat svou strukturu jednotným způsobem po celé Evropské unii, a tím ušetřit transakční náklady spojené s řízením společností spadajících pod jurisdikci různých členských států. Na druhé straně je založení evropské společnosti poněkud složité, administrativně náročné a kvůli vysokému základnímu kapitálu ani není určeno pro všechny velikosti společností. Způsoby založení jsou omezeny splněním mnoha podmínek, evropská společnost nemůže být založena pouhou fyzickou osobou takzvaně „na zelené louce“. Zásadní rozdíly v oblastech daní a účetnictví navíc nebyly nařízením o SE stejně odstraněny.

Neoddiskutovatelnou výhodou zůstávají tedy především psychologické aspekty nadnárodní identity evropské společnosti. Díky skutečnosti, že forma evropské společnosti není přímo spjata s konkrétním národním právním řádem, tedy alespoň to nelze na první pohled, např. z výpisu z obchodního rejstříku, poznat, může SE působit daleko přitažlivěji nejen pro investory, ale i pro samotné zákazníky. Navíc je skrze evropskou společnost možné vymanit se ze složitějších pravidel pro participaci zaměstnanců. Z aktuálního stavu v jednotlivých státech Evropské unie můžeme pozorovat největší počet zakládaných evropských společností v Německu a Rakousku, tedy právě v zemích s dosti silným zapojením zaměstnanců.

Vzhledem k malému počtu doposud založených evropských společností je v oblasti evropské společnosti, především v České republice s poměrně konzervativním právním řádem, stále nutné zvýšit všeobecné povědomí o této nové možnosti podnikání.

Použitá literatura

BRAENDLE UDO C (2005), The Societas Europaea – A Step Towards Convergence of Corporate Governance Systems?,

k 19.7.2006 k dispozici na

<http://www.univie.ac.at/bwl/ieu/lehre/ws0506/CG/societas_europaea.pdf>;

BRÜCK MICHAEL (2004); Europa AG: (K)eine für alle?,

k 9.8.2006 k dispozici na

<http://www.kpmg.de/library/pdf/040514_Edit_Value_01_2004_Europa_de.pdf>;

CHETCUTI CAUCHI MARIA (květen 2001); The European Company Statute: The Societas Europaea (European Company) as a New Corporate Vehicle,

k 9.8.2006 k dispozici na

<<http://www.chetcuticauchi.com/mcc>>;

ČECH PETR (2006); Transpozice směrnice ES o přeshraničních fúzí na pořadu dne; Právní zpravodaj únor 2006, měsíčník pro právní praxi, C.H.BECK, str. 1;

ČECH PETR (2004); Nařízení o evropské společnosti účinné; Právní zpravodaj listopad 2004, měsíčník pro právní praxi, C.H.BECK, str. 9;

ČECH PETR (2003); Evropský kontext úpravy společností v novém obchodním zákoníku; Acta Universitatis Carolinae – Iuridica 1-2, str. 271-283;

DĚDIČ JAN, ČECH PETR (2006); Evropská akciová společnost; Bova Polygon Praha;

DĚDIČ JAN, ČECH PETR (2005); Obchodní právo po vstupu ČR do EU aneb co všechno se po 1. květnu 2004 v obchodním právu změnilo?; Bova Polygon, Praha;

DĚDIČ JAN, ČECH PETR (2004); Evropské právo společností včetně úplného znění předpisů komunitárního práva; Bova Polygon, Praha;

DĚDIČ JAN, ČECH PETR (2003); K některým otázkám úpravy obchodních společností v obchodním zákoníku; Právní rozhledy 7/2003, časopis pro všechna právní odvětví, str. 336;

EVROPSKÝ INTEGRACNÍ TÝM ČMKOS (2001); Statut evropské společnosti (podniku); Interní zpravodaj č. 04/2001 / 12.2.2001;

FEKAR PAVEL, NESROVNAL JIŘÍ (2005); Některé daňové a účetní aspekty evropské společnosti, KDPIŠ, Zápisy z jednání KOOV/2005/01.2

URL: <<http://www.kdpcr.org>>;

HEJDA JAN (2005); Evropská společnost – I.; Právní rádce 9/2005, str. 4;

HEJDA JAN (2005); Evropská společnost – II.; Právní rádce 10/2005, str. 4;

HODÁL PETER, ALEXANDER JURAJ (2005); Evropské právo obchodních společností; Linde Praha, a. s., Praha;

INTERNATIONAL BUREAU OF FISCAL DOCUMENTATION (září 2003); Survey on the Societas Europaea,

k 9.8.2006 k dispozici na

<http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/survey.pdf>;

MLČOCH LUBOMÍR (2005); Institucionální ekonomie; Karolinum, Praha;

OEHM EUGEN (2005); Evropská společnost; Horizonty srpen 2005, čtvrtletník pro top management, KPMG Česká republika;

SCHINDLER CLEMENS PHILIPP (2003); Überseering und Societas Europaea: Vereinbar oder nicht vereinbar, das ist hier die Frage, Wirtschaftsrecht RdW 3/2003, str. 122;

SCHWIMBERSKY SANDRA (2006); Established, planned and liquidated SEs – OVERVIEW

URL: <<http://www.seeurope-network.org>>;

STEGEMANN GEORG (květen 2005); Fachbeitrag: Ist die Europäische Aktiengesellschaft die ideale Rechtsform?,
k 9.8.2006 k dispozici na
<<http://www.pwc.com/Extweb/pwcpublications.nsf/docid/A4732E5FDF3D2D5280257006002A859C>>.

Prameny

Nařízení Rady ES č. 2157/2001, o statutu evropské (akciové) společnosti, v platném znění

Směrnice Rady č. 2001/86/ES, kterou se doplňuje statut evropské společnosti s ohledem na účast zaměstnanců

Vyhláška č. 293/2005 Sb., o dokumentech, které je třeba předložit notáři k vydání osvědčení při přemístění zapsaného sídla evropské společnosti a při založení evropské společnosti fúzí

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů

Internetové zdroje

http://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation/company_tax/interests_royalties/index_en.htm

http://en.wikipedia.org/wiki/European_Company_Statute

<http://www.mkvdp.de/aktuell/die-europaeische-aktiengesellschaft-societas-europaea.html>.